

Vnímání migrační krize občany České republiky

Michaela Menšíková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Menšíková**

Osobní číslo: **H13823**

Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**

Studijní obor: **Zdravotně sociální pracovník**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vnímání migrační krize občanů České republiky**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti migrace.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu technikou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BŘICHÁČEK, Tomáš. Unie ve víru migrační krize. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-7542-023-7.

ČENĚK, Jiří, Josef SMOLÍK a Zdeňka VYKOUKALOVÁ. Interkulturní psychologie: vybrané kapitoly. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5414-7.

KOSER, Khalid. International Migration: A Very Short Introduction. New York: Oxford University Press, 2016. ISBN 978-0-19-875377-3.

MATOUŠEK, Oldřich. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0213-4.

UHEREK, Zdeněk, Věra HONUSKOVÁ, Šárka OŠŤÁDALOVÁ a Vladislav GÜNTER. Migrace: historie a současnost. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. ISBN 978-80-905942-9-6.

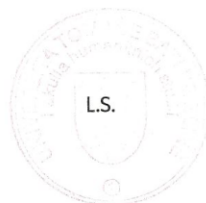
Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Lucia Elsner, PhD.**
Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce: **5. prosince 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **17. května 2019**

Ve Zlíně dne 5. prosince 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jana Doleželová
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.3.2019

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užití-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou migrace. Je zaměřena na úroveň informovanosti občanů České republiky o uvedené tématice, ale také otázku migrační krize. Teoretická část se zabývá základními pojmy souvisejícími s migrací, historií migrace a migrační politikou České republiky. Dále práce charakterizuje sociální práci s migranty a důsledky migrační krize. Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na kvantitativní výzkum týkající se vnímání migrační krize občany České republiky.

Klíčová slova: migrace, migrační krize, migrační politika, sociální práce s migranty

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the problems of migration. It focuses on the level of awareness of citizens living in the Czech republic, but also on migration crisis. The theoretical part deals with the basic concepts of migration, describes history of migration and migration policy of the Czech republic. The thesis, further, describes the social work with migrants and consequences of the migration crisis. The practical part of the bachelor thesis is focused on quantitative research on the perception of the migration crisis by citizens of the Czech republic.

Keywords: migration, migration crisis, migration policy, social work with migrants

Ráda bych poděkovala své rodině a manželovi, za podporu a trpělivost při tvorbě bakalářské práce a vedoucí bakalářské práce PhDr. Lucii Elsner, PhD., za odborné rady, připomínky a vstřícnost při tvorbě bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří byli ochotni věnovat svůj čas při realizaci výzkumného šetření.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 MIGRACE	11
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.2 HISTORIE MIGRACE	14
2 MIGRAČNÍ PROBLEMATIKA V ČR	16
2.1 LEGISLATIVA ČESKÉ REPUBLIKY.....	17
2.2 ORGANIZACE PRACUJÍCÍ S MIGRANTY	19
3 SOCIÁLNÍ PRÁCE S MIGRANTY	25
4 MIGRAČNÍ KRIZE A JEJÍ DOPADY NA SOUČASNOU SPOLEČNOST	28
4.1 EKONOMICKÉ DOPADY	28
4.2 SOCIÁLNÍ DOPADY.....	29
4.3 ZDRAVOTNÍ DOPADY	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 VÝZKUM	33
5.1 CÍL VÝZKUMU	33
5.2 METODA A TECHNIKA VÝZKUMU.....	33
5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	34
5.4 REALIZACE VÝZKUMU	34
6 VÝSLEDKY VÝZKUMU	35
6.1 ANALÝZA DÍLČÍCH CÍLŮ	43
6.2 DISKUZE.....	49
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
SEZNAM OBRÁZKŮ	58
SEZNAM GRAFŮ	59
SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Pokud se chceme zabývat tématem migrace, je třeba si uvědomit, že migrace představuje významný historický fenomén. Existuje od počátku vzniku lidstva. Během dlouhé historie byla migrace jevem často prospěšným a potřebným. Důvody, proč lidé migrují, jsou většinou stále stejné. Lidé utíkají před válečnými konflikty, přírodními katastrofami či se stěhují za prací. Zjednodušeně můžeme pojem migrace charakterizovat jako přesun osob. Pohyb je vyvolán na základě předchozího dobrovolného či nuceného rozhodnutí. Migrace bývá dlouhodobějšího charakteru. Když osoba opustí své místo, mohou nastat problémy nejen pro konkrétní osobu, ale i pro stát, který osoba opustila.

Toto téma jsme zvolili z toho důvodu, že je velmi zajímavé. Migrace a migrační krize je stále velmi diskutovaným tématem. Ohledně migrace často slyšíme ve svém okolí jen negativní názory. Chtěli jsme pomocí výzkumu zjistit, jak migrační krizi vnímají občané ČR. Cílem této práce tedy je zjistit vnímání migrační krize občany České republiky.

Tato práce obsahuje teoretickou a praktickou část. V první kapitole bakalářské práce vymezíme pojmy týkající se migrace a seznámíme se s historií migrace. Druhá kapitola se týká migrační problematiky České republiky. Zařadili jsme zde dvě podkapitoly. První podkapitola se zabývá legislativou České republiky. Popisuje zákony týkající se migrace. V druhé podkapitole najdeme organizace pracující s migranty, které jsme si rozdělili na mezinárodní, státní a nestátní organizace. Další kapitolou je sociální práce s migranty. Zde popisujeme, jakou roli hraje sociální pracovník. Poslední kapitolou nese název migrační krize a její dopady na současnou společnost.

Na teoretickou část navazuje část praktická, a obsahuje dvě kapitoly. V praktické části zkoumáme pomocí dotazníkového šetření, jak občané České republiky vnímají migrační krizi. První kapitola se týká charakteristiky výzkumu, který byl uskutečněn online pomocí survio.cz. Dále se v této kapitole zabýváme vyhodnocením výsledků výzkumu. Druhá kapitola se zabývá vyhodnocením výsledků a shrnutím výsledků výzkumu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MIGRACE

Jsme zvyklí rozlišovat lidi na základě národní nebo etnické příslušnosti. Česká společnost byla dlouhou dobu složena z lidí etnicky velmi podobných, kteří mají tendenci nepřijímat ty, kteří jsou v něčem jiní. (Hradečná, Špirková, Tollarová, 2013, s. 14) V dnešní době se ale situace změnila. Migrace se stala poměrně běžnou záležitostí. Tato kapitola je zaměřena na osvětlení základních pojmů týkajících se migrace. Následně se zabýváme její historií.

1.1 Základní pojmy

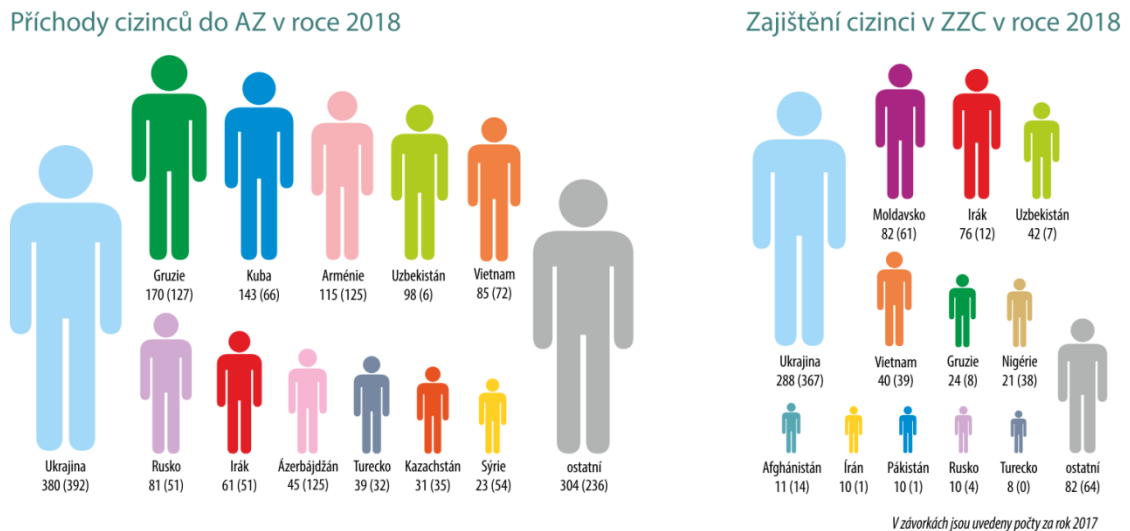
Migrace je proces krátkodobé i dlouhodobé změna místa pobytu, ale i cestování či přechod z jednoho místa na druhé. (Pastrňák, 2008, s. 12). Lidé se stěhovali vždy, migrovali z různých důvodů a měnili místo, na kterém chtějí žít. (Hradečná, Špirková, Tollarová, 2013, s. 14) Můžeme ji rozdělit na vnitřní migraci a mezinárodní. Vnitřní migraci definujeme jako změnu trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky (město či vesnice). Mezinárodní migraci chápeme jako změnu obvyklého pobytu za hranice státu. Organizace spojených národů stanovila délku pobytu na území daného státu na jeden rok. Má důležité politické, ekonomické, sociální, demografické, kulturní a psychologické dopady, jak na emigrační, tranzitní, tak i imigrační země. Migrační trendy jsou obecně ve světě charakterizovány dvěma směry migrace: Jih- Sever a Východ- Západ. Jednotlivé trendy jsou ovlivňovány specifickými vlivy. Tyto vlivy označujeme jako push a pull faktory (jinak také tahy a tlaky). Na základě těchto vlivů lze mezinárodní migraci dělit na migraci politickou a ekonomickou. Migrace může mít podobu imigrace, emigrace či zvláštní formu reemigrace. (Baštecká a kol., 2013, s. 220) **Imigrací** se rozumí příchod a usazení se v cílové zemi, která je pro osobu atraktivní, po dobu více než jednoho roku. **Emigrace** je odchod, vycestování ze země původu. Cílem je usadit se v jiné zemi, většinou ekonomicky silnější a politicky demokratičtější a bezpečnější. (Pastrňák, 2008, s. 12) **Reemigrace** je zvláštní formou migrace. Zahrnuje nejdříve emigraci a po určité době zpětnou imigraci do původní země. Dále může být migrace dobrovolná nebo nucená. Příčinou nucené migrace může být válečný stav, nastolení diktatury či zhoršení životních podmínek, které je výrazné. (Baštecká a kol., 2013, s. 220) **Xenofobie** v doslovném překladu znamená strach z cizího (cizinců). Jedná se o specifický druh strachu, obav a udržování si odstupů od neznámého. Termín xenofobie se používá obecně k označení mezilidské nesnášenlivosti a předsudků vůči cizincům. Z pohledu psychologie je evidentní, že věci, které důvěrně známe, v nás vyvolávají pocit bezpečí a jistoty. Cizinci jsou v tomto kontextu vnímáni jako

nepřátelští, ohrožující a narušující „náš“ řád. (Čeněk, Smolík a Vykoukalová, 2016, s. 203). **Etnocentrismus** dle svých etnických hodnot a idejí poměruje všechny ostatní skupiny a společnosti. V negativním smyslu se etnocentrismus projevuje jako neschopnost vnímat jiné kultury jako stejně hodnotné. Základní myšlenkou je, že vlastní kultura je nadřazena ostatním. (Ivanová, Špirudová a Kutnohorská, 2005, s. 27)

Pro větší přehlednost uvádíme i další pojmy jako je např. legální a nelegální migrace, azyl atd. Migraci lze také rozdělit na legální a nelegální. **Neregulérní migrace** znamená pohyb osob mimo zákonné podmínky vysílajícího, transitního a přijímacího státu. Dojde k ní, pokud migranti překročí hranice nebo pobývají na území daného státu v rozporu se zákonnými normami. Migranti se dostávají do neregulérní situace tak, že překročí hranice státu neoprávněným způsobem (např. s nepravými dokumenty či bez nich, bez využití oficiálních hraničních přechodů), vstoupí na území standardním způsobem, ale platnost jejich víz či povolení k pobytu vypršela nebo je jejich pobyt v rozporu s účelem, pro který pobytové oprávnění dostali. Změny v legislativě a politice mohou zapříčinit, že za určitých podmínek i osoby v neregulérní situaci mají šanci získat pobytová oprávnění (např. skrz tzv. regularizace/ pobytové amnestie, požádáním o mezinárodní ochranu) a naopak osoby pobývající na daném území legálně tato oprávnění ztratí. Neregulérní migrace bývá spojena s řadou negativních jevů. Jedná se zejména o převaděčství migrantů, obchod s lidmi a nucenou práci. (Jelínková, 2018) **Regularizace nelegální migrace** jinak také amnestie. Jde o nejběžnější opatření, prostřednictvím kterého stát uděluje povolení k pobytu na svém území těm migrantům, kteří zde pobývají bez pobytového oprávnění. Regularizaci lze také definovat jako plánované udělení povolení k pobytu ze strany státu migrantům, kteří spadají do vymezené skupiny osob a kteří na území státu pobývají nelegálně za účelem dosažení společensky prospěšných cílů. Těmto migrantům jsou odpuštěny stanovené právní delikty, kterých se nelegálním pobytem na území dopustili. (Bejček, 2016, s. 20-21) **Neregulérním migrantem** nazýváme osobu, která protiprávně vstoupila na území státu s úmyslem zde žít či která zůstala v této zemi i po vypršení platnosti víz, aniž by získala povolení k pobytu. (Pospíchalová a Miholová, 2013, s. 27) Oproti tomu je **legální migrace** proces řízeného, státem kontrolovaného přistěhovalectví. V České republice může být imigrace regulována prostřednictvím vízové praxe a pobytových oprávnění. Souvisí s pracovní migrací. ČR prostřednictvím regulovaného přijímání cizinců uspokojuje potřeby pracovního trhu. Česká republika může v mezích evropského práva kontrolovat pracovní migraci na svém území, včetně stanovení národních kvót. Dalším typem legální migrace může být i

migrace za účelem studia nebo sloučení rodiny. (Ministerstvo vnitra, 2019). Pojmem **azyl** rozumíme ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s rizikem jejího pronásledování z důvodů přesně vyjmenovaných v mezinárodních i národních právních nástrojích. **Azylantem** nazýváme cizince, kterému byl udělen azyl po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu. **Azylová zařízení** jsou zřizována Ministerstvem vnitra. Slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany či **držitelů mezinárodní ochrany** (držitelem mezinárodní ochrany je osoba, které byl udělen azyl či doplňková ochrana). Dělí se dle účelu na **přijímací střediska** (azylové zařízení, kde jsou podávány žádosti o udělení mezinárodní ochrany a které slouží k ubytování cizince do doby provedení identifikačních a zdravotních úkonů nebo po dobu, po níž tak stanoví zákon o azylu), **pobytové střediska** (poskytují ubytování žadatelům o mezinárodní ochranu, kteří prošli předepsanými vstupními procedurami v přijímacím středisku, a to po dobu řízení ve věci jejich žádosti o mezinárodní ochranu) a **integrační azylové střediska** (slouží k přechodnému ubytování držitelů mezinárodní ochrany, tedy azylantů a osob, kterým byla udělena doplňková ochrana). **Doplňková ochrana** je vedle azylu další forma mezinárodní ochrany. Uděluje se cizincům, kteří nesplňují důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že jsou v jejich případě důvodné obavy, že pokud by byli cizinci vráceni do státu, kde jsou státními občany (pokud je osoba bez státního občanství, tak do státu jejich posledního trvalého bydliště), by jim hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Vážnou újmu se rozumí uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Pak také vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR. (Ministerstvo vnitra, 2019) Doplnková ochrana je udělována na dobu určitou (zpravidla dva roky). Při prodloužení se ověřuje, zda důvody ochrany trvají. Pokud ne, ochrana je osobě odebrána. Držitelé ochrany mají přístup na trh práce, do systému veřejného pojištění, sociální podpory, školství atd. za stejných podmínek jakou občané. (Člověk v tísni, 2019). Za **osobu používající doplňkové ochrany** se považuje cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, ale byla mu udělena doplňková ochrana po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany. Dle zákona je tato forma mezinárodní ochrany na časově omezenou dobu (zásadně po dobu, po kterou cizinci hrozí v zemi původu vážná újma). (Ministerstvo vnitra, 2019)

Obrázek 1: Statistika příchodů do AZ a ZCC v roce 2018

Zdroj: Správa uprchlických zařízení, 2019

1.2 Historie migrace

Dle Kinga (2008, s. 8) je migrace historií světa. Lidská evoluce je neoddělitelně spojena se samotným aktem přesouvání se z jednoho místa na druhé a následné adaptace na nové prostředí. Migrace je skoro tak stará, jako lidské dějiny a rozhodně nepředstavuje jen negativní či výrazně abnormální jev. Prostřednictvím migrace byly osídleny nové kontinenty a vytvořila se soudobá politická, etnická i kulturní mapa světa. Pro příslušníky nejstarších prehistorických loveckých a sběračských společností byla migrace přirozeným životním způsobem. Postupným přechodem k zemědělství a s ním spojenému usedlému způsobu života v období neolitické revoluce a následným vznikem nejstarších civilizací organizovaných již ve státních formách člověk objevuje pojem domova, spojeného s vazbou na místo a komunitu. Domov začíná znamenat kladnou hodnotu, vytržení z něj (např. kvůli nemoci či těžkému provinění- ve starověku a středověku např. malomocenství) je chápáno jako jeden z nejhorších trestů. Po celé naše kulturní dějiny, od starověku až po současnost je člověk bez domova nazírán buď jako osudem postižený nešťastník nebo naopak osoba morálně nedůvěryhodná či podezřelá. Rozsáhlé migrace, motivované především demografickým vývojem a klimatickými změnami, již ve starověku výrazně určovaly tvář tehdejšího světa. Některé z nich měly katastrofické následky. Příkladem je rozsáhlá invaze tzv. „mořských národů“ kolem roku 1200 př. Kr., která vedla ke zpusťování celého východního Středomoří, vypálení fénických měst, vyvrácení chetitské říše a vážnému ohrožení Egypta.

Některé ze starověkých migrací se staly legendární (např. exodus Židů z Egypta). Starověk znal instituci azylu, kdy se pronásledovaný člověk mohl uchýlit do chrámu, čímž se stával nedotknutelným. Porušení azylu se považovalo za morálně zavrženíhodný skutek. K zániku starověkého světa nakonec přispěla také jedna z nejrozsáhlejších migrací v dějinách, známá jako „stěhování národů“, která se odehrávala mezi 2. až 6. stoletím po Kr. v eurasijském prostoru od západních hranic Číny až po západní Evropu. Jen o málo později probíhající arabské expanze se zrodila vyspělá islámská civilizace. Její vliv sahal od Pyrenejského poloostrova až po střední Asii. Ve středověku se migrace odehrávala hlavně ve formě kolonizace, která vedla k osídlení dosud neobydlených oblastí v Evropě. Na konci 18. století a zejména potom v 19. století vyvolaly společenské a etnické konflikty velké migrační vlny. V jejich víru se v podstatě zrodil uprchlík moderního typu. Poprvé bylo právo na azyl zakotveno ve francouzské revoluční ústavě roku 1793. Byla to samotná revoluční Francie, z níž v důsledku jakobínského teroru odcházely vlny uprchlíků do Evropy. (Migrace a uprchlictví v dějinách lidstva, 2017) Další, kdo vyvíjel aktivní kolonizační strategii, bylo i carské Rusko. V 18. a 19. století podnikalo řadu kroků, aby přilákalo na své území technologicky vyspělé loajální obyvatelstvo. Politikou vnitřní kolonizace proslula hlavně Kateřina II., která iniciovala rozsáhlou kolonizační akci do Povolží. (Uherek, 2016, s. 15). Zásadní zlom znamenala první světová válka. Konec tzv. starého světa se projevil kromě jiného i v radikálním omezení svobody pohybu, což ztížilo pozici uprchlíků ve 20. století. Toto století je označováno jako „století uprchlíků“. Dvě světové války, množství nacionálních konfliktů, diktátorské režimy, totalitní ideologie nacismu a komunismu a pokusy o jejich uskutečnění v praxi, propastné protiklady v materiálním blahobytu a míře společenského rozvoje poznamenaly svět. Tyto události vedly k vynuceným migracím nevídaného rozsahu a tragičnosti. V poválečném období byla výrazným pracovní migrace. (Migrace a uprchlictví v dějinách lidstva, 2017) Země západní Evropy se po válce musely vyrovnat s nedostatkem pracovních sil. Dělníci z ciziny byli vítanou posilou. Podíleli se na obnově poválečné Evropy. (Pospíchalová a Miholová, 2013, s. 3) Výrazným cílem pracovních migrantů z chudších asijských zemí (Indie, Nepál, Bangladéš, Filipíny, Indonésie) se staly bohaté ropné státy Perského zálivu. Pracovní migrace rovněž nabyla vysloveně globálního charakteru a odehrává se mezi bohatými státy „Severu“ a chudými zeměmi „globálního Jihu“. (Migrace a uprchlictví v dějinách lidstva, 2017)

2 MIGRAČNÍ PROBLEMATIKA V ČR

Hlavním orgánem, který je zodpovědný za oblast azylu a migrace v České republice, je Ministerstvo vnitra. V rámci tohoto ministerstva zodpovídá za tuto oblast hlavně odbor azylové a migrační politiky. Kromě Odboru azylové a migrační politiky se migrací a azylem zabývají i jiné odbory Ministerstva vnitra (např. Odbor všeobecné správy). Dále se tomuto tématu věnují i Policie České republiky (zejména Služba cizinecké policie) a Správa uprchlických zařízení. Konkrétně se odbor azylové a migrační politiky věnuje oblasti mezinárodní ochrany, vstupu a pobytu cizinců, koordinaci integrace cizinců, mezinárodní a evropské spolupráci v oblasti azylu a migrace, schengenské spolupráci, návratové politice a ochraně hranic. (Ministerstvo vnitra, 2019) Zjednodušeně řečeno jde o oddělení Ministerstva vnitra, kde se předkládají a řeší návrhy různých vízových vstupů a pobytů cizinců v ČR. Ve většině krajů ČR najdeme kancelář odboru vízové a migrační politiky. (Machaidze, 2016) Odbor ve své činnosti vychází ze Strategie migrační politiky ČR, která byla schválena roku 2015 a z dlouhodobých vlastních i mezinárodních zkušeností. Strategie migrační politiky ČR definuje vyváženou a flexibilní migrační politiku, včetně jejích zásad, cílů a nástrojů. Migrační strategie ČR má za úkol vést k posilování pozitivních aspektů migrace a k co nejúčelnějšímu potírání negativních jevů a rizik spojených s migrací. Migrační politika ČR je zakotvena v rámci společných politik Evropské unie a její provádění do odpovídající míry plyne ze společných právních nástrojů EU. Mezi specifické oblasti migrace patří mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana), společná vízová politika, ochrana vnější hranice Evropské unie a oblast návratů včetně vyhošťování neoprávněně pobývajících cizinců. ČR musí ve svém přístupu k migraci brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu a společnosti, ale i na situaci v Evropské unii, včetně podílu na řešení v rámci společných politik. Česká republika je součástí společného schengenského prostoru. To přináší výhodu v podobě zrušení kontrol na vnitřních hranicích pro osoby i zboží. Koncept přináší bezpečnostní výzvy a klade vysoké nároky na spolupráci mezi jednotlivými členy společného Schengenského prostoru. Cílem ČR je udržet bezpečný, funkční a stabilní schengenský prostor, a to i prostřednictvím účinnější a zodpovědnější migrační politiky na národní i unijní úrovni. Česká republika i Evropská unie proto musí prosazovat a účinně provádět migrační politiku, která má jednoznačné východiska i výsledky:

- a) **přijímat legální migranty** a usnadnit vstupní procesy (zřetel brán na potřebu zachování konkurenceschopnosti v globálním ekonomickém prostředí)

- b) **integrace cizinců trvale pobývajících na území České republiky** (která zamezí bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům, povede k soudržnosti společnosti a ochraně práv jejích členů)
- c) **aktivně provádět vnější dimenzi migračních politik** (včetně pomoci uprchlíkům, podpory bezpečnostní stabilizace a sociálně-ekonomického rozvoje zdrojových a tranzitních zemí migrace)
- d) **zajistit přístup k mezinárodní ochraně či návrat do zemí původu** (migrantům, kteří vědomě nezvolí legální cestu do Evropské unie, nebo jsou k tomuto donuceni vnějšími okolnostmi). (Ministerstvo vnitra, 2019)

2.1 Legislativa České republiky

Legislativní rámec tvořící základ migrační politiky je složen mimo jiné i ze zákonů v oblasti lidských práv, edukace a politiky pracovního trhu. Základním dokumentem migrační politiky České republiky je Zákon o pobytu cizinců na území ČR z roku 1999. Obecnou normou migrační politiky je Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (na ni navazuje Newyorský protokol z roku 1967). Tato úmluva je známá jako Ženevská úmluva, od jejíchž základů se odvíjí rozhodování v rámci migrace. (Rožňák a Kubečka, 2018, s. 210) **Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků** je v současné době nejdůležitějším dokumentem mezinárodního práva, který upravuje povinnosti států vůči uprchlíkům. Jedná se o mezinárodní smlouvu, která byla přijata v reakci na uprchlickou situaci v poválečné Evropě. Úmluva byla retroaktivní a za uprchlíka považovala pouze osobu, která splnila podmínky pro přiznání tohoto statusu na základě událostí nastalých před 1. lednem 1951. Zároveň umožňovala signatářům při přiznávání statusu uprchlíka uplatnit teritoriální omezení (vybrat si, zda budou za uprchlíky považovat osoby přicházející pouze z Evropy, nebo osoby přechající na základě událostí jak v Evropě, tak i mimo). Retroaktivní charakter úmluvy byl odstraněn s přijetím Protokolu k Úmluvě o právním postavení uprchlíků z roku 1967, teritoriální omezení nicméně signatáři mohli nadále uplatňovat (např. Turecko). Úmluva obsahuje definici uprchlíka, jeho postavení ve státě ochrany, vylučující klauzule i zásadu non-refoulement (Ošřádalová, 2017) Základní práva a svobody se zaručují všem lidem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. (ÚZ - Listina základních práv a svobod, 2012, s. 17) Listina základních práv a svobod a Ústava České Republiky jsou

právní normy, zaručující ve svém obsahu jmenovaná lidská práva a platí, jak pro občany ČR, tak pro cizí státní příslušníky, kteří se nacházejí na našem území. **Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců** na území České republiky. Tato právní norma upravuje práva a povinnosti cizinců na území ČR a dále také upravuje vztah mezi cizinci a občany ČR. Definiuje podmínky ke vstupu na naše území (za jakých podmínek, na jak dlouho nebo kde a jakým způsobem žádat o povolení ke vstupu). Tyto povinnosti jsou v zákoně o pobytu cizinců přesně vyjmenovány a s nimi souvisí i paragraf, který určuje, jaké sankce je možné za porušení tohoto zákona uložit. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky definuje i povinnosti a oprávnění občanů České republiky a českých úřadů ve vztahu k cizincům. Tento zákon je po Ústavě ČR a Listině základních práv a svobod pro cizince, kteří žijí na území ČR stěžejní. Je důležité zmínit, že od 1.1 2017 byl novelizován **zákon o státním občanství ČR**, v jehož důsledku došlo ke zpřísnění podmínek pro získání českého občanství pro cizince. Nová právní úprava definuje podmínky pro udělení státního občanství ČR. Byly zpřísněny požadavky na prokázání znalosti českého jazyka, kterou musí osoby žádající o udělení českého státního občanství prokázat. Nově je ustanovena podmínka spočívající v prokázání základní znalosti ústavního systému a státních symbolů ČR a základní orientaci v kulturně-sociálních, zeměpisných a historických oblastech ČR. Osoby žádající o udělení českého státního občanství musí prokazovat pozbytí svého dosavadního státního občanství. Nová právní úprava umožňuje zjednodušené získání státního občanství formou prohlášení tzv. migrantům druhé generace. (Velvyslanectví České republiky v Lisabonu, 2017) Dalším důležitým zákonem je **zákon o azylu**. Řeší především podmínky vstupu a pobytu cizince, který chce v České republice žádat o mezinárodní ochranu, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany, řízení o udělení či odnětí mezinárodní ochrany, podmínky pro získání mezinárodní ochrany, působnost Ministerstva vnitra a dalších orgánů, státní integrační program a azylová zařízení. (Ministerstvo vnitra, 2019) Jako další bychom do základní legislativy zahrnuli **Správní řád (č. 500/2004)**. Tato zákonná norma se úzce dotýká života cizinců. Upravuje postup orgánů výkonné moci, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob (pokud vykonávají působnost veřejné správy). (ÚZ – správní řád, 2013, s. 7) V závěru je třeba zmínit i **zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.** a **zákon o živnostenském podnikání č. 455/1999 Sb.** Tyto zákony určují podmínky při vstupu cizinců na pracovní trh České republiky a korespondují se zákonem o pobytu cizinců na území ČR.

2.2 Organizace pracující s migranty

Organizace pracující s migranty můžeme dělit na mezinárodní, státní a nestátní. Vybrali jsme dle nás ty nejdůležitější a nejvíce angažované.

Mezinárodní organizace

UNHCR (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky)

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees) byl zřízen Valným shromážděním OSN 14. prosince 1950 jako jeden z mnoha pokusů mezinárodních subjektů poskytnout ochranu a pomoc uprchlíkům. Účelem tohoto úřadu je hlavně zabezpečení základních práv uprchlíků. (Lidská práva, 2019). Je řízeno Valným shromážděním OSN a Ekonomickou a sociální radou OSN. Dvoutelé programy a rozpočet schvaluje výkonný výbor, který aktuálně tvoří 85 členských zemí. Vysoký komisař je volen Valným shromážděním OSN. (UNHCR, 2019). Česká kancelář UNHCR byla zřízena roku 1992. Jejím hlavním úkolem v ČR bylo vybudovat komplexní azylový systém. Kancelář UNHCR v České republice se stala styčnou kancelář UNHCR pro Romy ve střední Evropě. UNHCR spolupracuje s nevládními organizacemi při poskytování sociálního a právního poradenství v otázkách uprchlictví a dále také poskytuje finanční podporu těmto organizacím. Spolupracuje i se státními organizacemi v oblasti legislativy, konkrétně se podílí na tvorbě nových legislativních opatření souvisejících s uprchlíky. Pomáhá také s následnou realizací a kontrolou dodržování těchto zákonných opatření. (Pastrňák, 2008, s. 56). UNHCR monitoruje hranice, zajišťuje právní ochranu, dohlíží nad přijímacími podmínkami, podporuje integraci. Dále se zabývá přesídlením, péčí o zranitelné skupiny osob a ochranou osob bez státní příslušnosti. UNHCR pomáhá uprchlíkům, žadatelům o azyl, vnitřně přesídleným osobám, navrátilivším a osobám bez státní příslušnosti. (UNHCR, 2019)

IOM (International Organization for Migration)

V překladu Mezinárodní organizace pro migraci. Byla založena roku 1951 jako mezivládní výbor pro evropskou migraci, který pomáhal najít nový domov lidem, kteří přišli o domov v důsledku druhé světové války. Jde o nejdůležitější mezinárodní organizaci pro otázky migrace. IOM si klade za cíl podporovat humánní a organizovanou migraci. Poskytuje služby a rady vládám a migrantům. (Napoleoni, 2016, s. 48)

Jde o mezivládní organizaci s hlavním sídlem v Ženevě. V České republice působí na základě smlouvy podepsané mezi IOM a Českou republikou dne 15. října 1997, tedy od roku 1998. Hlavními aktivitami jsou následující okruhy: Dobrovolné návraty a reintegrace, Migrace a rozvoj, Pracovní migrace, Prevence a potírání obchodu s lidmi, Budování kapacit v migračním managementu, Integrace cizinců v České republice a Historie IOM celosvětově. Od roku 2017 je IOM přidruženou agenturou OSN. Na začátku roku 2018 měla 169 členských států. (International Organization for Migration, 2018)

Státní organizace

Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra (SUZ MV)

Jedná se o organizační složku státu, která spadá do působnosti prvního náměstka ministra vnitra pro řízení sekce vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání. Tato organizace byla zřízena k 1. lednu 1996. Vznikla vydělením z tehdejšího odboru pro uprchlíky (nyní OAMP- odbor azylové a migrační politiky), proto aby byl oddělen výkon státní správy v oblasti azylové politiky a správního řízení o udělení azylu od zabezpečování služeb žadatelům o udělení mezinárodní ochrany. Stala se tak praktickým realizátorem části migrační a integrační politiky státu. Od počátku fungování provozuje SUZ MV azylová zařízení (přijímací a pobytová střediska pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany a integrační azylová střediska pro držitele mezinárodní ochrany). Přijímací střediska jsou umístěna na Letišti Václava Havla v Praze-Ruzyni a v Zastávce u Brna. Pobytová střediska najdeme v Kostelci nad Orlicí a Havířově. Středisko v Havířově od roku 2014 slouží zároveň jako integrační. Další integrační azylová střediska jsou umístěna v Jaroměři, Předlicích a Brně. Od roku 2006 také SUZ MV provozuje zařízení pro zajištění cizinců, kde jsou umístěny osoby, které na území České republiky pobývají nelegálně. Zařízení pro zajištění cizinců jsou v Bělé pod Bezdězem, Vyšných Lhotách a od roku 2016 v Balkové. Dále od roku 2009 provozuje i síť Center na podporu integrace cizinců. Tyto centra najdeme v Ostravě, Pardubicích, Jihlavě, Zlíně, Plzni, Liberci, Karlových Varech, Českých Budějovicích, Olomouci, Mladé Boleslavi, Kutné Hoře, Kladně, Benešově a v Příbrami. SUZ MV zabezpečuje i ekonomický servis pro odbor azylové a migrační politiky (OAMP). SUZ MV se stala v roce 2017 generálním poskytovatelem integračních služeb v rámci Státního integračního programu. Úzce spolupracuje s dalšími složkami Ministerstva vnitra ČR, jako jsou OAMP MV, Policie ČR (PČR) a Zdravotnická zařízení (ZZMV). Činnosti SUZ MV jsou vymezeny zákonem č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a zákonem č.

325/1999 Sb. o azylu. V rámci své činnosti se SUZ MV řídí Zřizovací listinou. (Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra, 2018)

Nestátní

Helsinský výbor

Roku 1975 v Helsinkách z podnětu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě přijalo tehdejší Československo Všeobecnou deklaraci lidských práv. Následně začali po celém světě vznikat helsinské výbory, aby dohlížely na její dodržování a upozorňovaly na rozpor se zákony své země. Počátky Českého helsinského výboru sahají do roku 1988. Mezi zakladatele patří významné české osobnosti jako Václav Havel, Jiří Hájek, Jiří Dienstbier st., Eva Kantůrková, Václav Malý, Libuše Šilhánová, Petr Uhl a další. Český helsinský výbor navázal na činnost Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a na Chartu 77. Posláním helsinského výboru je usilovat o respektování principů přirozených práv člověka a jejich uplatňování ve společenském životě. Hlavní oblasti působení výboru jsou dodržování lidských práv v ČR, boj proti rasismu a nesnášenlivosti, sociální a právní poradenství, vězeňství a trestní justice a výchova k lidským právům. Výbor poskytuje poradenskou, monitorovací a analytickou, projektovou a publikační a osvětovou činnost. V současnosti má 50 členů. Členem se může stát právnická i fyzická osoba, jejich názory, schopnosti, morální kvality a dosavadní činnosti v oblasti lidských práv opravňují k přesvědčení, že její členství posílí působení Helsinského výboru. O přijetí jednotlivce nebo organizace rozhoduje předsednictvo hlasováním. (Český helsinský výbor, 2019)

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

Jedná se o neziskovou, nevládní organizaci. Byla založena v Praze roku 1991, jako občanské sdružení. Spolkem podle občanského zákoníku je od roku 2014. Jedním z hlavních cílů organizace je boj proti xenofobii a rasové a národnostní nesnášenlivosti. Hlavní činnosti organizace jsou poskytování bezplatného právního a sociálního poradenství žadatelům o mezinárodní ochranu a dalším cizincům v ČR, pořádání vzdělávacích programů pro laickou i odbornou veřejnost, pomoc nezletilým bez doprovodu a zahraniční pomoc. (Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2018)

Sdružení pro integraci a migraci (SIMI) je lidsko-právní nezisková organizace hájící práva cizinců v České republice. Poskytují bezplatné právní, sociální a psychosociální poradenství cizincům žijícím na území České republiky. Pracují se širokou veřejností s cílem rozvíjet toleranci, potírat xenofobii a rasismus. Pracovníci se účastní seminářů a konferen-

cí, diskuzí, přednášejí na školách a zároveň vystupují v médiích. Organizace svou koncepční prací ovlivňuje legislativu v oblasti migrace a uprchlického práva. Podáváním podnětů, publikováním odborných článků a lobováním usilují dlouhodobě o lepší a vstřícnější nastavení podmínek pro život cizinců na území České republiky. Sdružení vzniklo roku 1992, kdy do ČR zamířili uprchlíci z válečné Jugoslávie. Stejněho roku byl v Praze otevřen Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Představitelky tohoto úřadu požádala Československý helsinský výbor o spolupráci. V říjnu 1993 se s podporou Kanadského velvyslanectví podařilo oficiálně otevřít poradnu pro uprchlíky Českého helsinského výboru. Poradnu pro uprchlíky založila psycholožka a bývalá mluvčí Charty Dana Němcová spolu s Annou Grušovou. Na práci s uprchlíky z bývalé Jugoslávie navázala práce s uprchlíky i z jiných částí světa. Roku 1998 vzniklo občanské sdružené Centrum pro otázky migrace (to se zaměřovalo na problematiku migrace a integrace cizinců do české společnosti). Poradna se koncem roku 2002 osamostatnila od Českého Helsinského výboru a ledna 2003 působila jako samostatné občanské sdružení. K velké změně došlo v roce 2008, kdy se Poradna pro uprchlíky sloučila s Centrem pro otázky migrace a přijala nový název, Sdružení pro integraci a migraci. Služby, které SIMI nabízí, jsou např. bezplatné právní a sociální poradenství (finanční, zvýšení kvalifikace, zaměstnávání, atd.), poradenství v obtížných situacích (např. problémy s integrací) či pomoc s kontaktováním odborníků (pokud problematika přesahuje možnosti SIMI). Mezi další aktivity SIMI můžeme uvést propagování profese interkulturních pracovníků, Jako další aktivity můžeme uvést rozvíjení propagování profese interkulturních pracovníků, rozvoj klubové činnosti, formou interkulturních setkání. Zde se snaží propojovat různé země a lidi. Také pomáhají sdílet zkušenosti a názory ovlivněné migrací. (Sdružení pro integraci a migraci, 2019)

Společnost pro příležitost mladých migrantů (META)

Nezisková organizace, která podporuje cizince v rovném přístupu ke vzdělání a v pracovní integraci. Také nabízí podporu pedagogům a školám (pokud se potýkají se specifickými potřebami dětí a žáků s jiným mateřským jazykem). Mimo přímou práci s cizinci a pedagogy se svou činností snaží prosazovat a spoluvytvářet vzdělávací systém, který dokáže reagovat (konceptně, kontinuálně a v odpovídající míře) na vzdělávací potřeby všech žáků a rozvíjet jejich potenciál. Prostřednictvím aktivit pro veřejnost se META snaží napomáhat rozvoji otevřené spolupráce mezi cizinci a majoritní společností.

Cílovou skupinou jsou migranti bez rozdílu pobytu a země pobytu, pedagogičtí pracovníci všech typů škol, odborná veřejnost a laická veřejnost. Klienty METY se mohou stát cizinci bez ohledu na věk.

Služby META:

- jazykové kurzy
- díky dobrovolníkům pomáhají cizincům s doučováním a přípravou na zkoušky
- pořádání akreditovaných seminářů pro stávající či budoucí pedagogy
- dlouhodobá podpora školám při zavádění učebních postupů
- META vytváří ve spolupráci s učiteli metodické a výukové materiály
- poskytování informací v oblasti vzdělávání migrantů i dalším organizacím a institucím
- zlepšení vzdělávacích podmínek pro děti a žáky s odlišným mateřským jazykem
- vzdělávání asistentů pedagogů a komunitních tlumočnicků
- workshopy pro ZŠ a SŠ
- kulaté stoly a konference pro odbornou veřejnost (Společnost pro příležitost mladých migrantů, 2018)

Poradna pro integraci

Jde o nestátní neziskovou organizaci. Podporu poskytuje od roku 1997. V současnosti patří mezi expertní organizace v oblasti migrace a cizinecké problematiky. Poskytuje právní, sociální, psychosociální pomoc a podporu při vzdělání. Mezi další služby patří vyučování českého jazyka pro děti a dospělé. Nabízí i doučování běžných školních předmětů Pracoviště má v Praze a Ústí nad Labem. V obou regionech má registrované dvě služby- odborné sociální poradenství a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Hlavním cílem sociálního poradenství je odborná sociální a právní pomoc. Zejména informování klientů o fungování systému v ČR, poskytování pracovního poradenství, asistence při hledání bydlení, doprovázení na úřady, k lékaři či podpora klientů při zajišťování vzdělávání. Právní poradenství pomáhá klientům v oblasti oprávnění k pobytu, v některých občanskoprávních sporech či řešení otázek ohledně udělení či zamítnutí udělené státního občanství. Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi je určena nejen cizincům. V rámci této služby poskytují rodinám s dětmi řadu různých aktivit, které jsou zaměřeny na poznávání zvyklostí a kultury země, kde se rozhodli žít. Poradna pořádá např. workshopy, výlety či letní příměstské tábory. Poskytuje právní, sociální, psychosociální pomoc a podporu při vzdělání. Mezi

další služby patří vyučování českého jazyka pro děti a dospělé. Nabízí i doučování běžných školních předmětů. (Poradna pro integraci, 2017)

3 SOCIÁLNÍ PRÁCE S MIGRANTY

Migrace vyvolává řadu problémů v psychice jednotlivce i celospolečenské rovině. Tyto oblasti musí být středem pozornosti sociální práce. Lidé, kteří přišli do cílové země, ať už z jakýchkoliv důvodů (politických, ekonomických či ekologických), trpí několika základními problémy. S těmi se pracovníci pomáhajících profesí musí potýkat. Pro některé jedince znamená migrace hlavně proměnu společenské formy a prožití mezníku v individuálním rozvoji své identity. Imigrant prožívá kulturní šok. Ten je způsoben změnou prostředí, které neodpovídá jeho mentální mapě. Kulturní šok se může projevovat odmítáním členů nové kultury, sníženým sebevědomím, uzavřeností, záchvaty pláče, podrážděností, ztrátou schopnosti efektivně pracovat atd. (Trousil, 2007, s. 104). Sociální práce pomáhá cizincům k integraci do většinové společnosti. Integrace je oboustranný proces. Vstupují do něj jak cizinci, tak majoritní společnost. Proces musí být založen na vzájemném přínosu pro obě strany. Jen vzájemné porozumění a respekt může předejít vzniku či eskalaci problému ve vzájemných vztazích. Cílem integrační politiky je podporovat začlenění legálně žijících cizinců do společnosti a zajistit nekonfliktní a oboustranně přínosné společenské soužití mezi cizinci a majoritní společností. Předcházet vytváření uzavřených komunit cizinců, jejich společenské izolaci či sociálnímu vyloučení. Cílovou skupinou integrace je také majoritní společnost. Koncepce integrace cizinců je základním dokumentem politiky vlády ČR. Vychází ze Zásad koncepce integrace cizinců. Koncepce řeší několik klíčových oblastí. (Cizinci v České republice, 2015) Mezi ně patří znalost českého jazyka, sociokulturní orientace v prostředí ČR, ekonomická soběstačnost a fungující vazby s majoritní společností. Problémové oblasti cizinců, které jsme uvedli, se mohou prolínat. (Baláž 2012, s. 96). Migranti přicházejí do nové země a rozdílného prostředí. Ve vztahu k sociálním problémům je třeba rozlišovat mezi traumatizovanými a netraumatizovanými uprchlíky. Většina migrantů jsou lidé, kteří možná prožili nesnáze, ale mají zdroje na to, aby se dokázali se svými problémy vyrovnat a zvládnout tak život v novém prostředí. Taková uprchlíci potřebují hlavně poskytnutí poradenství a všeobecné informace o společenských podmínkách a poměrech. Malou skupinu tvoří uprchlíci, kteří byli vystaveni traumatizující zkušenosti tak, že mají nedostatečné zdroje nebo jim chybí potřebná energie, jako fyzická, tak psychická. (Kolektiv autorů, 2007, s. 60). Cílem sociální práce s uprchlíky je aktuální řešení sociální situace klientů a prevence konfliktních situací. Toho dosáhneme pomocí sociální, psychologické, právní a administrativní i technické pomoci. Dále skrze pomoc při zpro-

středkování materiální, lékařské pomoci či poskytnutí nabídky využití volného času. (Bejček, 2016, s. 53)

V současnosti jsou známy tři základní formy sociální práce se žadateli o azyl a azylanty. Individuální, skupinová a komunitní. Individuální sociální práce, jinak také sociální práce s jednotlivcem, je nejčastější. Klienti přicházejí za sociálním pracovníkem individuálně, hlavně v první fázi pobytu v azylovém zařízení. Klienti se snaží získat zpět důvěru k člověku, překonat strach a nedůvěru. V sociální práci se skupinou musí být 3 a více lidí. V sociální práci s rodinou by se měl sociální pracovník zaměřit na fungování rodiny jako celku, jelikož v rámci migrace může dojít k její dysfunkci. Má pomoci rodině v procesu adaptace, pomoci jim zorientovat se a podporovat je. Tím se zabrání rodinné krizi. Důležité je zmínit, že v rámci azylového procesu nepřichází mnoho nukleárních rodin, které žádají o azyl. Skupinová sociální práce se využívá hlavně v rámci jednotlivých národností nebo etnických komunit v azylovém zařízení. Můžeme se setkat i se sociální prací se skupinou v rámci pohlaví- ženská či mužská skupina. Komunitní, jinak také sociální práce s komunitou, pracuje s jednotlivými etnickými, národnostními či náboženskými komunitami navzájem ve spolupráci s majoritní společností. Posláním komunitní sociální práce je mobilizace občanské svépomoci. Typickým znakem komunitní sociální práce je, že se uskutečňuje v prospěch většího množství lidí. V praxi sociální práce se žadateli o azyl a azylanty se užívají metody práce dle jejich klasifikace na základní druhy vykovávané práce. Jsou jimi krizová intervence, sociální intervence, sociální služba, sociální prevence, sociální poradenství, sociální asistence, sociální terapie a materiální asistence. Výběr metody sociálním pracovníkem musí odpovídat možnostem a schopnostem realizovat metodu, ale také dosáhnout cíle stanoveného na základě aktuálních požadavků klienta. Od sociálního pracovníka se očekává, kromě znalostí metod a forem sociální práce a jejich použití i znalosti jiných kultur a chování typického pro danou kulturu. Sociální pracovník musí dokázat dostatečně vhodně nabídnout možnosti pomoci. (Brnula a Slobodová, 2013, s. 43-45). Sociální pracovník má mnoho rolí, ale není zde jako pečovatel. Jeho úkolem je co nejvíce motivovat a naučit klienta co největší samostatnosti, i pokud si klient zvolí variantu řešení, která pro nedopadne dobře. I tak to v rámci sociální práce bude sociální pracovník respektovat. Sociální pracovník nehodnotí. Práce sociálního pracovníka s cizinci se rozchází s představou většiny státních institucí. Pracovníci chtějí často komunikovat jen přes sociálního pracovníka jako prostředníka. Toto jednání však klienta nic nenaučí. (Kulhavá, 2015). Sociální pracovník je průvodcem. Provádí cizince procesem řešení situací, které

migrant sám neumí a často ani nemůže vyřešit (např. jazyková bariéra). Problémy za klienta neřeší, ale řeší je s ním. Na začátku si klienta vyslechneme a zjistíme, co vlastně prožívá, jak vidí svou situaci, co již udělal a kde se v řešení dostal. Poté následuje dialog, kde se snaží cizinci vysvětlit, jaká řešení jsou možná. Snaží se zorientovat klienta, jak to u nás funguje a co lze podniknout. (Kulhavá, 2015) Důležitou součástí práce sociálního pracovníka je spolupráce s psychology a právníky. Právní poradenství se zaměřuje zejména na interpretaci zákona o azylu a z něj vycházejících práv a povinností migrantů. Při získání azylu může právní poradenství hrát důležitou roli. Psychologická pomoc je významná zejména v případech práce s ohroženými skupinami cizinců. Ať už se jedná o děti a nezletilé, handicapované osoby, samostatné matky, staré lidi či oběti násilí. (Günterová, 2005, s. 339–340).

4 MIGRAČNÍ KRIZE A JEJÍ DOPADY NA SOUČASNOU SPOLEČNOST

Současná migrační krize začala v roce 2014, kdy dle statistik OSN dorazilo do Evropy 216 054 migrantů. Dalších 3538 migrantů se pohřešuje nebo cestou zemřeli. Přelomový byl rok 2015, kdy migrační krize naplno propukla. V roce 2015 do Evropy přišlo přes 1 milion migrantů, z nichž většina zamířila do Německa. Dalších 3771 uprchlíků se cestou ztratilo či náročnou cestu do Evropy nepřežili. Díky opatřením evropské unie i některých afrických zemí a států blízkého východu se počet migrantů rapidně snížil. Během roku 2016 připlula do Evropy třetina migrantů z předchozího počtu. Rok 2016 byl přelomový na počet pohřešovaných a zemřelých. Cestou se ztratilo či zemřelo více než 5 tisíc migrantů. Roku 2017 trend poklesu pokračoval. Břehů Evropy dosáhlo „jen“ 172 301 migrantů. Rok 2018 v trendu pokračuje. V tomto roce dle statistik připlulo do Evropy 119 336 migrantů. Nejvíce zasažené země jsou Itálie, Řecko, Španělsko a Kypr. (Novák, 2018)

4.1 Ekonomické dopady

Ekonomická migrace může mít pozitivní vliv na trh práce hostitelské země. Za předpokladu, že je individuální a do značné míry řízená. (Břicháček, 2016, s. 39). Ekonomická migrace je nezbytná pro vyspělou ekonomiku. Migranti – ať už vysoce či méně kvalifikovaní – budou pracovní silou v době vysoké poptávky. Poptávka vyplývá z ekonomických, demografických a sociálních změn. Zaplní mezery ve speciálních pracovních pozicích, které nejsou občané schopni nebo ochotni zaplnit. Migrace přispívá k zachování flexibility pracovního trhu, podporuje investice a hospodářský růst. Migranti zmírnili dopady krize na domácí pracovní trh. (Castles, 2014, s. 260-261) Zastánci multikulturalismu tvrdí, že imigranti byli vždy ekonomickým přínosem hostitelských zemí. Ekonomické dopady imigrace závisí na původu a schopnostech imigrantů. Migranti se svojí ekonomickou přisností liší, nejen geograficky, ale i v průběhu času. Data ukazují, že v čase neustále klesá kvalita imigrantů. (Skopeček, 2016, s. 31-34) Mnoho ekonomicky vyspělých zemí se v současnosti potýká se stárnutím populace a nízkou porodností. Imigrace tuto situaci nevyřeší, ale spolu s dalšími opatřeními může přispět k vyrovnání tohoto trendu. Nemůžeme vždy tvrdit, že migranti zabírají pracovní místa obyvatelům dané země. Migranti často dělají práci, o kterou místní lidé ani nestojí. Bohaté země se snaží přilákat kvalifikované odborníky, což je pro stát jako takový výhodné, protože z jejich příchodu státy profitují, aniž by museli investovat do jejich vzdělání. S příchodem velkého počtu migrantů mohou souviset i sociální

problémy, zejména pokud se podceňuje jejich integrace do společnosti. (Pospíchalová a Miholová, 2013, s. 5)

Jedním z dopadů je dopad na politiku zaměstnanosti. Zaměstnávání cizinců je sice pro zaměstnavatele výhodné (jde o levnou pracovní sílu), a navíc tito lidé představují významnou část české nebo jiné národní ekonomiky, ale pro zaměstnance vlastního státu představují hrozbu. Občané často vnímají zaměstnávání cizinců jako nespravedlivé. Většina občanů jsou toho názoru, že stát raději zaměstná cizince než vlastní občany. Cizinci jim berou práci, jelikož jsou ochotni pracovat za málo peněz. Cizinci ovšem pracují v jiném režimu. Nejde jim o kvalitu ani o výkon, stačí jim malá výplata a jsou placeni od hodiny. Je to vše ale jinak. Cizinci občanům nekonkurují. Často vykonávají nepopulární, špatně placené dělnické práce často v nepříznivých pracovních podmínkách či nahrazují kvalifikace, které chybí na pracovním trhu. Cizinci jsou v roli těch, kteří českou či jinou ekonomiku státu ohrožují, ale i v roli těch, kdo ekonomice prospívají. Firmy zaměstnávají cizince často i proto, že jim za vykonanou práci zaplatí málo peněz a navíc cizinci nevyžadují plnění Zákoníku práce. Pracují na místech, o které nemají občané zájem a nevdají jim pracovat přesčas. (Burgetová a Černá, 2007. 79-82)

Mezi dlouhodobější důsledky migrace lze zařadit i změnu politických preferencí. Vzhledem k zájmům a potřebám migrantů lze očekávat preference jednotlivých politik směrem k vyšším sociálním výdajům a i k vyššímu zdanění firem a vysokopříjmových skupin lidí. Až migranti získají volební právo, dá se očekávat, že vzroste popularita levicových stran. Tyto strany preferují vyšší daně a větší přerozdělování. (Janáčková et al., 2016, s. 30)

4.2 Sociální dopady

Zprávy z mnoha evropských zemí ukazují, že je s migranty spojená značná četnost kriminálního jednání. A to od méně závažné majetkové trestné činnosti a násilností až po nejtěžší delikty. (Břicháček, 2016, s. 37) Problémem migrační krize mohou být dopady na bezpečnost země. Lidé mají obavy, cítí se ohroženi. V médiích slýchají o teroristech a jejich útocích, sexuálních útocích ze stran imigrantů. Situace ve společnosti graduje vlivem zvyšující se kriminality a páčání trestných činů. Dochází k nelegálnímu převozu migrantů, pašování drog či zbraní, obchodu s lidmi, terorismu, fyzickým útokům i sexuálním útokům. Situace často vede k etnickým a rasovým konfliktům. (Tesař, 2007, s. 68-70).

Tabulka 1: Kriminalita

Vývoj podílu (v %) jednotlivých kategorií pachatelů celkové kriminality na celkovém počtu pachatelů v ČR celkem						
Rok	muži	ženy	recidivisté	děti (do 15 let)	mladiství (15-18 let)	cizinci
2004	87,6	12,4	45,2	3,1	5,1	5,9
2005	85,8	14,2	46,0	2,7	4,7	5,8
2006	86,4	13,6	46,2	2,5	4,7	5,9
2007	87,2	12,8	44,5	2,1	4,9	6,4
2008	87,5	12,5	43,7	2,2	4,9	7,0
2009	87,1	12,9	45,9	1,7	4,3	6,8
2010	86,8	13,2	47,5	1,4	3,6	6,6
2011	86,7	13,3	48,5	1,4	3,5	6,5
2012	86,3	13,7	50,0	1,2	3,1	6,6
2013	85,8	14,2	52,6	1,1	2,5	6,3
2014	85,0	14,8	53,2	1,2	2,3	6,4
2015	84,1	15,6	52,0	1,2	2,1	7,1
2016	82,9	16,8	46,3	1,7	2,5	8,1
2017	82,5	17	45,7	1,1	2,3	8,5

Zdroj: Ministerstvo vnitra, 2017

4.3 Zdravotní dopady

Migranti mají nižší zdravotní gramotnost. V mnoha případech i omezený přístup k informacím, k podpoře zdraví, prevenci a ke zdravotnickým službám. Je důležité připravit a realizovat specifická opatření pro migranty, zvýšit jejich zdravotní gramotnost a zlepšit podmínky jejich existence. Úroveň zdravotní gramotnosti se v různých zemích liší. Některé sociální skupiny s nízkou zdravotní gramotností jsou vystaveny větším zdravotním rizikům. Doporučuje se posilovat zdravotní gramotnost a průběžně hodnotit její vývoj. (Čeledřová a Holčík, 2017, s. 72- 73). Hlavní závěr první „Zprávy o zdraví uprchlíků a migrantů v evropském regionu WHO“ uvádí, že migranti a uprchlíci budou mít nejspíš dobrý zdravotní stav, ale mohou být vystaveni riziku, že v důsledku špatných životních podmínek nebo přizpůsobení svého životního stylu budou nemocní v přechodu či zůstanou v přijímacích střediscích. Uprchlíci a migranti jsou při příjezdu do hostitelské země méně postiženi mnoha nepřenositelnými nemocemi než hostitelská populace. Pokud se však potýkají s chudobou, jejich pobyt v hostitelských zemích může zvýšit riziko kardiovaskulárních onemocnění, mrtvice či rakoviny. Migranti a uprchlíci zřejmě změní svůj životní styl, jsou tedy náchylnější k rizikovým faktorům chronických onemocnění. Samotný proces migrace může uprchlíky a migranty učinit náchylnějšími vůči infekčním chorobám. Zpráva např.

zdůrazňuje, že významná část migrantů a uprchlíků, kteří jsou HIV pozitivní, získala nemoc až poté, co dorazili do Evropy. Navzdory názoru, že migranti přenášejí nemoci je opak pravdou, je jen velmi malé riziko, že uprchlíci a migranti budou přenášet přenosné nemoci na obyvatele hostitelské země. Vzhledem k tomu, že jsou migranti a uprchlíci zranitelnější a jsou vystaveni riziku nepřenosných i přenosných nemocí, je nutné, aby měli přístup ke kvalitní zdravotní péči. (World Health Organization, 2019)

Z této zprávy tedy vyplývá, že se obyvatelé České republiky zbytečně obávají. Je šířena panika prostřednictvím médií. Tyto informace, že migranti přinášejí nemoci, jsou pouze nepodložené mýty.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

Jak jsme již uvedli na začátku práce, téma práce jsme si zvolili z důvodů negativních reakcí na téma migrace v našem okolí. Teoretická část poukázala na pozitiva i negativa spojené s touto problematikou. Proto jsme se rozhodli zkoumat názory na migraci více plošně, abychom zjistili, zda to nedativní nastavení je jenom v našem okolí, nebo je univerzálnější.

5.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jak vnímají migrační krizi občané České republiky.

Dílčí cíle výzkumu

- **Dílčí cíl 1:** Zjistit, zda má dosažený stupeň vzdělání vliv na vnímání migrační krize.
- **Dílčí cíl 2:** Zjistit, zda pohlaví ovlivňuje otevřenost k přijímání nové kultury.
- **Dílčí cíl 3:** Zjistit, zda se u občanů České republiky objevují předsudky vůči migrantům.

5.2 Metoda a technika výzkumu

Pro tento výzkum byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu. Kvantitativní výzkum většinou pracuje s velkým souborem respondentů. Jako metody jsou používány dotazníky, standardizované rozhovory či analýzy dat. (Kutnohorská, 2009, s. 21-22)

Data byla shromažďována za pomoci dotazníků. Kutnohorská (2009, s. 41) uvádí, že dotazník je standardizovaným souborem otázek, které jsou připraveny předem na určitém formuláři. Na začátku dotazníku by mělo být krátké vysvětlení, za jakým účelem respondent bude vyplňovat. Toto vysvětlení by mělo obsahovat potvrzení faktu, že dotazník je případně anonymní. Pokud dotazník není anonymní, je nutný informovaný souhlas respondenta. Dotazník charakterizuje nepřítomnost výzkumníka při vyplňování dotazníku a přiměřená znalost prostředí, ve kterém výzkum bude probíhat. V rámci našeho výzkumu byly šířeny online na internetovém serveru survio.cz. Vzor dotazníku je součástí příloh práce.

Dotazník je tvořen sedmnácti otázkami. První část dotazníku je zaměřena na demografické údaje respondentů, kvůli tomu, abych zjistila, v jakém složení jsou jednotlivé skupiny zastoupeny. Otázky č. 1- č. 3 zjišťují pohlaví, dosažené vzdělání a náboženské vyznání. Otázky č. 4- č. 17 byly zaměřeny na otázky týkající se migrace a migrační krize. Všem těmto otázkám se budeme věnovat v části výsledky.

5.3 Výzkumný vzorek

Dle Hendla (2005, s. 150) problém výběru výzkumného vzorku neboli vzorkování, hraje velmi významnou roli v kvantitativním i kvalitativním výzkumu. Výběr zkoumaných jednotek ve statistickém šetření nebo experimentu má zajistit, že bude možné zobecnění výsledků na populaci, ze které tyto jednotky pocházejí. Výzkumník chce také posoudit velikost nepřesnosti při odhadu populačních parametrů.

Výzkumný vzorek tvoří 218 respondentů, z nichž je 166 žen a 52 mužů. Kritériem pro výběr vzorku je věk respondenta nad 18 let a české občanství. Další informace o respondentech jsou uvedeny v kapitole 6.

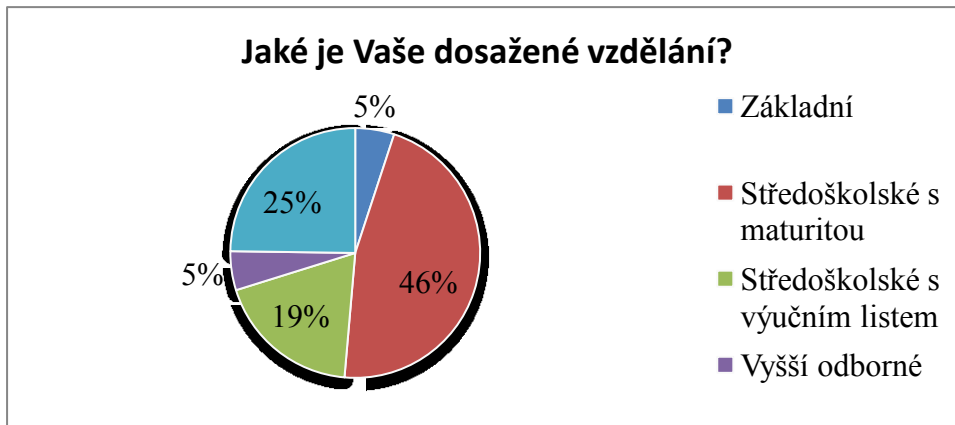
5.4 Realizace výzkumu

Dotazníkové šetření bylo prováděno od 12. 3. 2019 do 18. 3. 2019. Celkem jsme získali 218 vyplněných dotazníků. Následně jsme získané data vyhodnotili, zpracovali a použili na vyhodnocení cílů výzkumu.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Otázka č. 2- Dosažené vzdělání

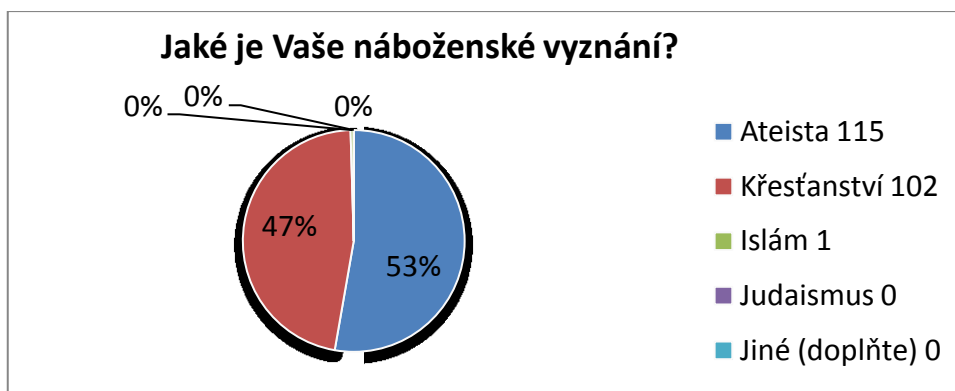
Cílem bylo zjistit, jakého vzdělání respondenti dosáhli.

Graf č. 1: Dosažené vzdělání

Z grafu vyplývá, že nejvíce respondentů dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou, jedná se o 101 respondentů (46%), na druhém místě se umístili lidé s vysokoškolským vzděláním, 54 lidí (25%) a za nimi na třetím místě se umístili lidé se středoškolským vzděláním, které je ukončeno výučním listem. Jedná se o 41 lidí (19%). Základní vzdělání má 11 lidí (5%), stejně jako 11 lidí (5%) má vyšší odborné vzdělání.

Otázka č. 3- Náboženské vyznání

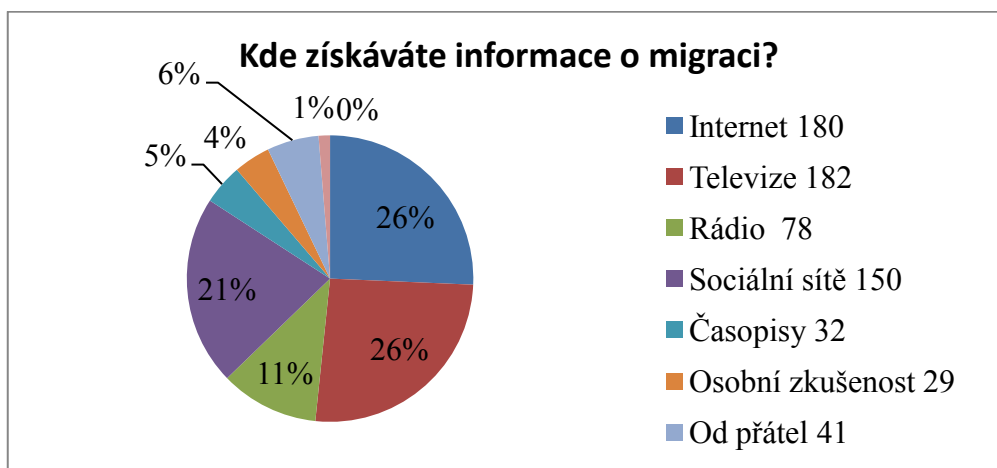

Graf č. 2: Náboženské vyznání

Z grafu č. 3 vyplývá, že nejvíce respondentů (115) jsou ateisté, tedy bez vyznání. Křesťanství vyznává 102 respondentů. Jeden respondent uvedl, že vyznává Islám. Judaismus či jinou odpověď ne zvolil nikdo.

Otázka č. 4 Informace o migraci

Zde jsme chtěli zjistit, kde lidé získávají informace o migraci. Respondenti mohli zvolit více odpovědí, je zde i možnost zvolit odpověď jinou, vlastní.

Graf č. 3: Informace o migraci

Nejvíce respondentů získává informace z televize. Jde o 182 respondentů (26 %). Z internetu má informace 180 respondentů (26%), sociální sítě 150 respondentů (21 %), rádio 78 respondentů (11%). 41 respondentů (5%) získává informace od přátel, 32 respondentů (5%) z časopisů, osobní zkušenost má 29 respondentů (4%). Nejméně respondentů (9) čerpá informace o migraci ve škole (1%). Možnosti „Jiné“ nevyužil žádný respondent.

Otázka č. 5- Setkání s cizincem

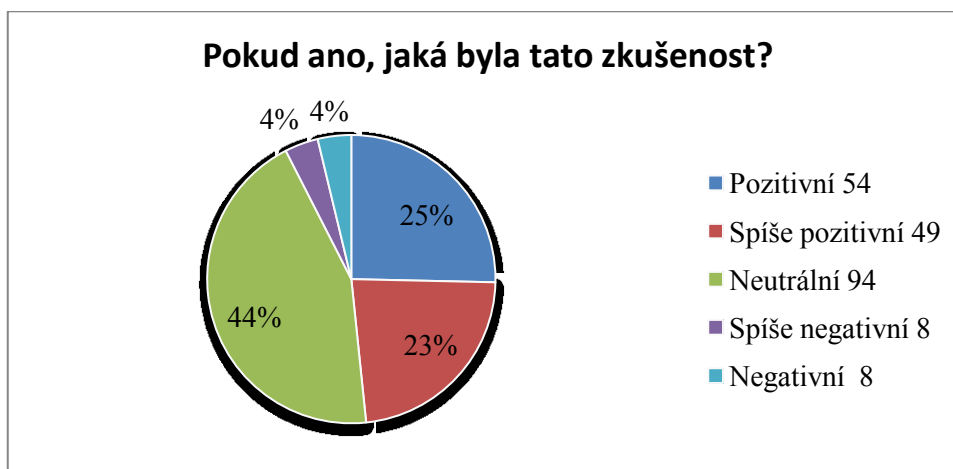

Graf č. 4: Setkání s cizincem

Na tuto otázku 197 (90%) respondentů odpovědělo, že ano. Možnost Ne využilo 21 respondentů (10%).

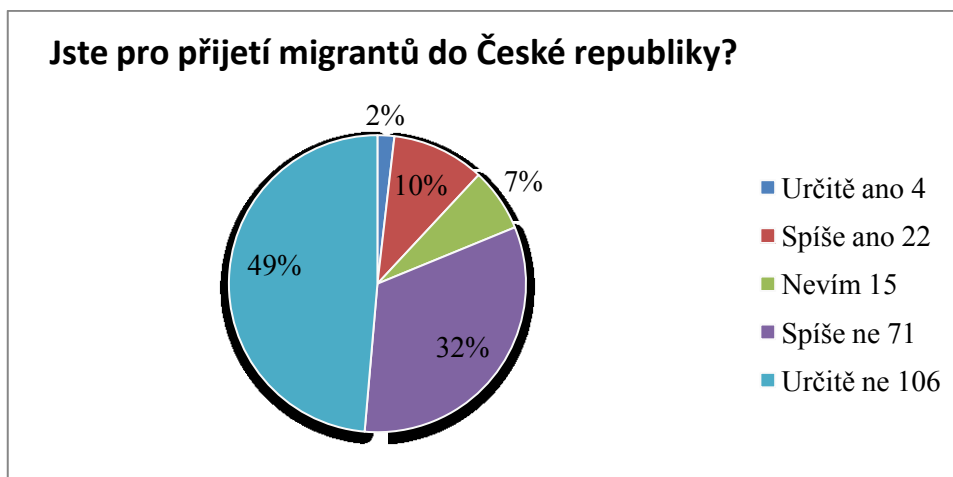
Otázka č. 6 - Pokud zvolili možnost ano v otázce č. 5

V této otázce odpovídali ti, kteří v předchozí otázce zvolili možnost ano.

Graf č. 5: Zvolení možnosti ano, v otázce č. 5

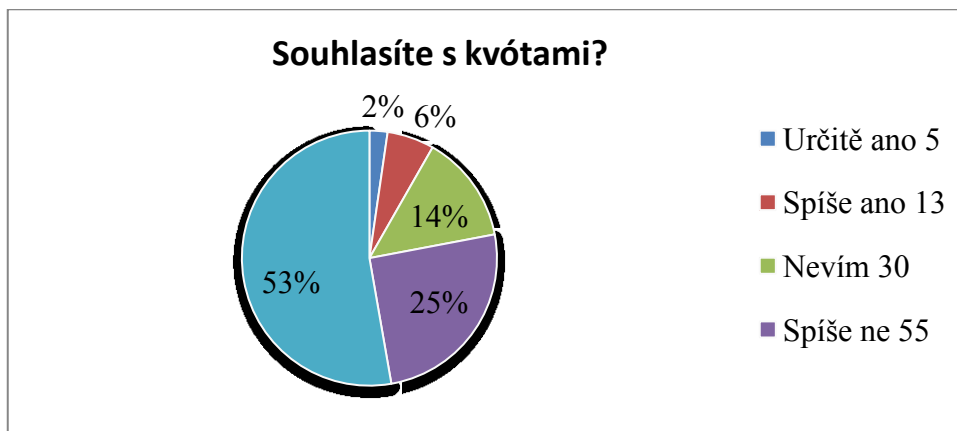
Neutrální zkušenost zvolilo 94 respondentů (44%). Pozitivní zkušenost mělo 103 respondentů (48 %). Negativní zkušenost mělo 16 respondentů (8 %).

Otázka č. 7 Přijetí migrantů v ČR

Graf č. 6: Přijetí migrantů do ČR

Z grafu vyplývá, že 177 respondentů (81%) nesouhlasí s přijetím migrantů do České republiky. Pro přijetí migrantů bylo 26 respondentů (12 %). Možnost nevím, zvolilo 15 respondentů (7%).

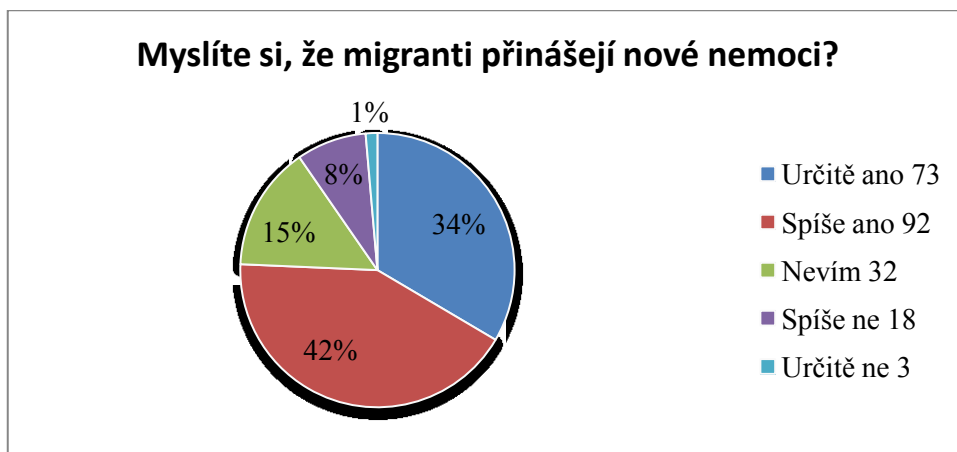
Otázka č. 8 Souhlasíte s kvótami? (přerozdělování žadatelů o azyl v případě velké migrační vlny)

Graf č. 7: Uprchlické kvóty

Z důvodu příchodu velké vlny migrantům Evropská unie se snažila o zavedení tzv. uprchlických kvót. Chtěla by rozdělovat migranty mezi zeměmi, aby měl každý zajištěnou mezinárodní ochranu. S kvótami nesouhlasí 170 respondentů (78%). S kvótami souhlasí jen 18 respondentů (8%) a možnost nevím zvolilo 30 respondentů (14%).

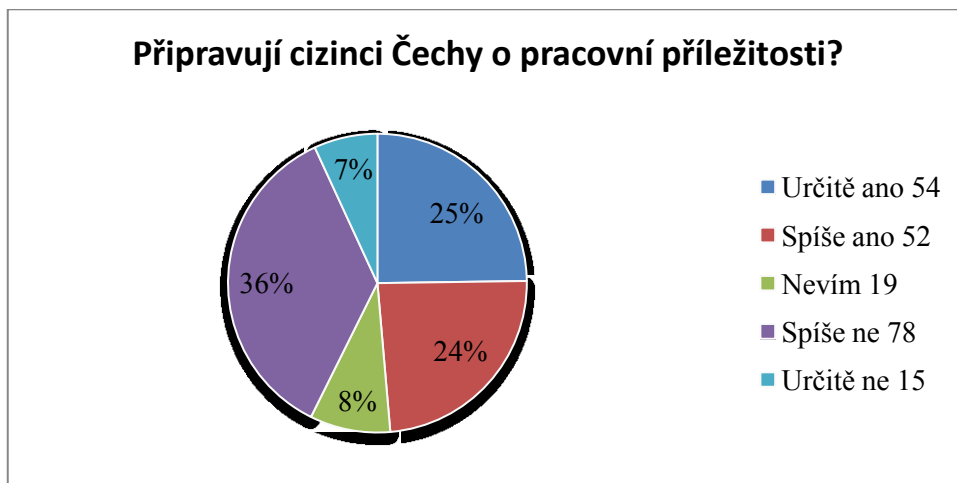
Otázka č. 9 - Myslíte si, že migranti přinášejí nové nemoci?

Graf č. 8: Migranti a nemoci

Z celkového počtu respondentů (218) odpovědělo 165 respondentů (76%), že si myslí, že migranti s sebou přinášejí nové nemoci. Odpověď nevím zvolilo 32 respondentů (15%). 21 respondentů (9%) si myslí, že migranti s sebou nepřinášejí nové nemoci.

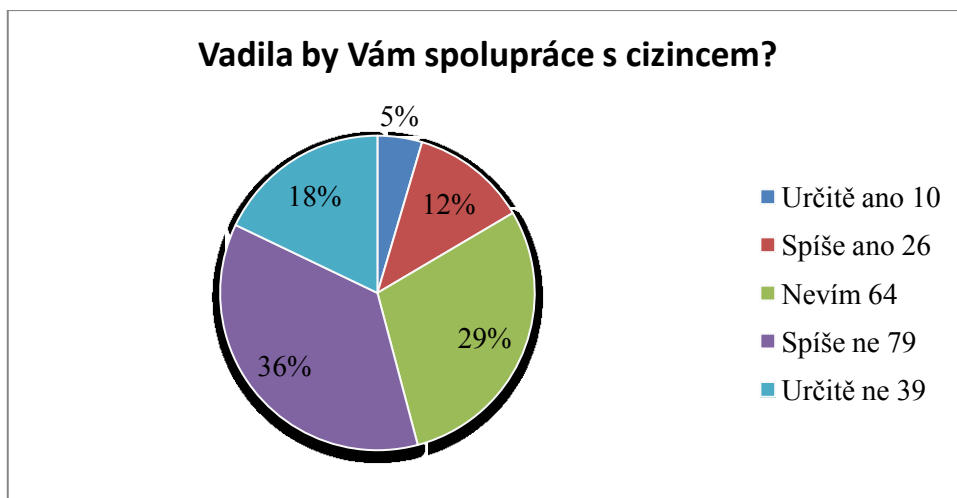
Otázka č. 10 - Souhlasíte s tvrzením, že cizinci Čechy připravují o pracovní příležitosti

Graf č. 9: Pracovní příležitosti

Dle grafu 106 dotazovaných (49%) souhlasí s tvrzením, že cizinci Čechy připravují o pracovní příležitosti. 19 dotazovaných (8%) zvolilo možnost nevím. S tvrzením nesouhlasí 93 dotazovaných (43%).

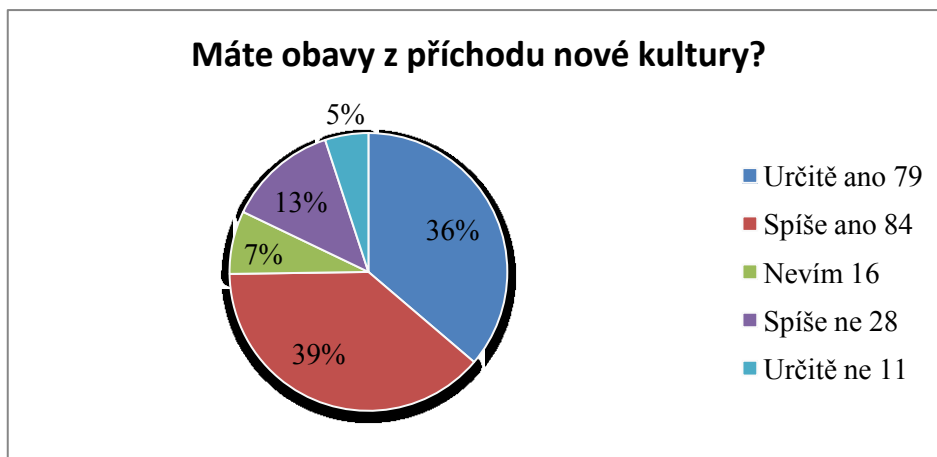
Otázka č. 11 - Vadila by Vám spolupráce s cizincem?

Graf č. 10: Spolupráce s cizincem

Z grafu vyplývá, že většina lidí zvolila možnost ne nebo spíše ne, 118 (54%). Odpověď určitě ano či spíše ano zvolilo jen 36 dotazovaných (17%). Odpověď nevím zvolilo 64 respondentů (29%). Je patrné, že většina respondentů by neměli problém spolupracovat s cizincem.

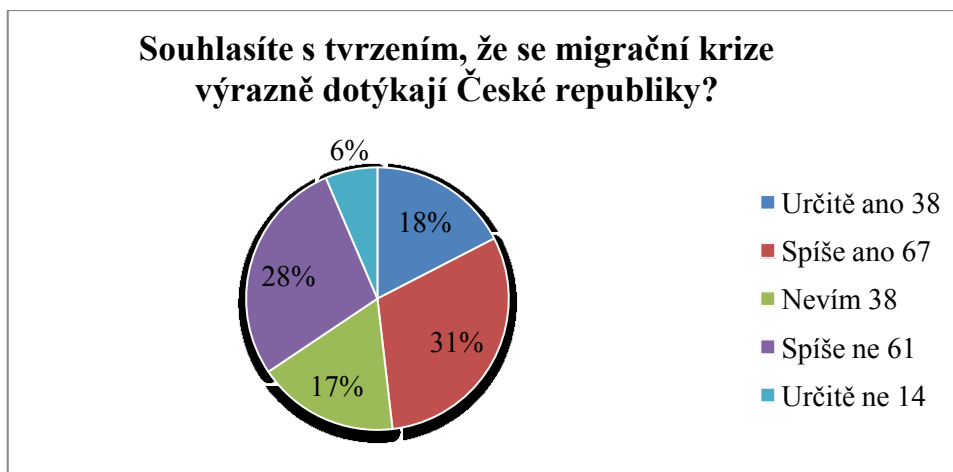
Otázka č. 12 – Máte obavy z příchodu nové kultury?

Graf č. 11: Obavy z nové kultury

Z grafu jasně vyplývá, že většina respondentů se obává příchodu nové kultury. Možnosti určitě ano či spíše ano zvolilo 163 dotazovaných (75 %). 16 dotazovaných (7 %) vybralo možnost nevím. Možnosti určitě ne či spíše ne zvolilo 39 respondentů (18 %).

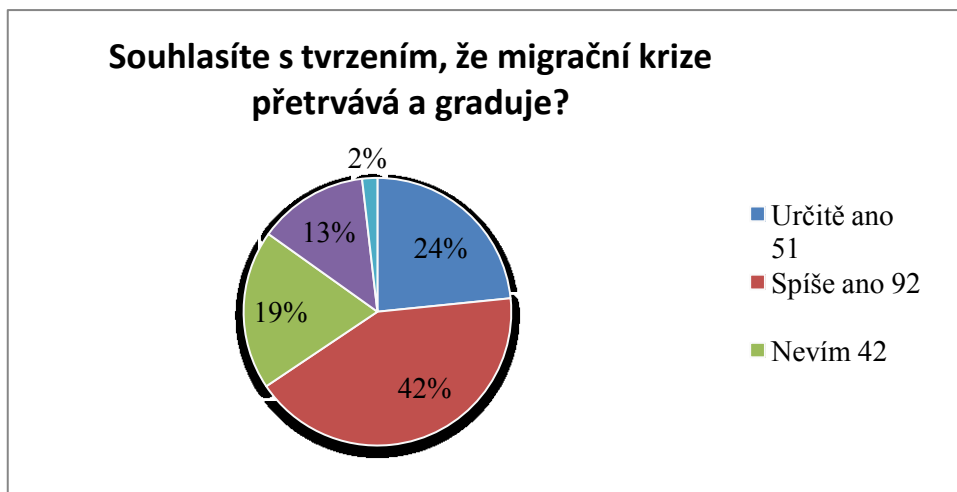
Otázka č. 13- Souhlasíte s tvrzením, že se migrační krize výrazně dotýkají České republiky?

Graf č. 12: Migrační krize a Česká republika

S tvrzením souhlasí 105 respondentů (49%), 38 respondentů (17%) zvolilo možnost nevím. 75 respondentů (34 %) s tímto tvrzením nesouhlasí.

Otázka č. 14 - Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize přetrvává a graduje?

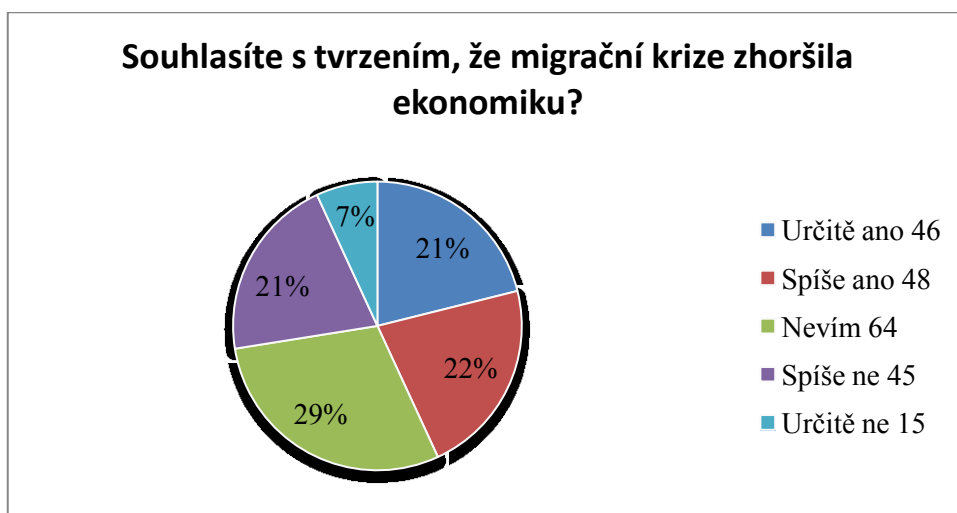

Graf č. 13: Migrační krize

Z grafu vyplývá, že 143 respondentů (66 %) souhlasí s tvrzením, že migrační krize přetrvává a graduje. 42 respondentů (19%) zvolilo možnost nevím. 33 respondentů (15%) zvolilo možnosti spíše ne či určitě ne.

Otázka č. 15 - Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize zhoršila ekonomiku?

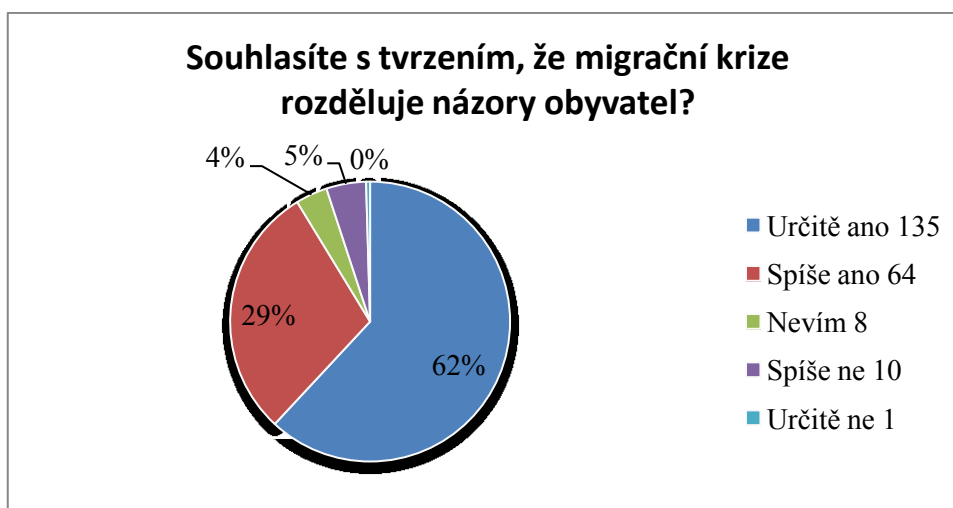
Tuto otázku jsme zařadili z toho důvodu, že se často hovoří o tom, že migrace je pro českou ekonomiku velmi nákladná.

Graf č. 14: Migrační krize a zhoršení ekonomiky

Z odpovědí respondentů vyplývá, že většina souhlasí s tvrzením, že migrační krize zhoršila ekonomiku. Možnost určitě ano či spíše ano zvolilo 94 respondentů (43%). 64 respondentů (29%) zvolilo možnost nevím. S tvrzením nesouhlasí 60 respondentů (28 %).

Otázka č. 16 - Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize rozděluje názory obyvatel?

Graf č. 15 – Migrační krize a obyvatel

Z grafu jasně vyplývá, že 199 respondentů (91%) s tvrzením souhlasí. 8 respondentů (4 %) zvolilo možnost nevím. S tvrzením, že migrační krize rozděluje názory obyvatel, nesouhlasí 11 respondentů (5%).

Otázka č. 17 - Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize zvýšila kriminalitu?

Graf č. 16: Migrační krize a kriminalita

S tvrzením souhlasí většina respondentů. Souhlasí 156 respondentů (72 %), 38 respondentů (17%) zvolilo možnost nevím. Nesouhlasí 24 respondentů (11%).

6.1 Analýza dílčích cílů

Díky sesbíraným dotazníkům, které jsme vyhodnotili, jsme získali odpovědi na určené cíle. Tyto odpovědi na dílčí cíle jsme uvedli v tabulkách.

První dílčí cíl měl za úkol zjistit, zda má dosažený stupeň vzdělání vliv na vnímání migrační krize. Na tento cíl nám odpovídají otázky číslo 7,8,9,10,12,13,14,15,16,17.

Otázka č. 7: Jste pro přijetí migrantů do České republiky?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	0 (0%)	2 (18%)	0 (0%)	3 (27%)	6 (55%)
SŠ s maturitou (101)	2 (2%)	9 (9%)	7 (7%)	35 (35%)	48 (47%)
SŠ s výučním listem (41)	0 (0%)	0 (0%)	2 (5%)	12 (29%)	27 (66%)
VOŠ (11)	0 (0%)	3 (27%)	0 (0%)	6 (55%)	2 (18%)
VŠ	2 (4%)	8 (15%)	6 (11%)	15 (28%)	23 (42%)

Otázka č. 8: Souhlasíte s kvótami?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	0 (0%)	2 (18%)	1 (9%)	2 (18%)	6 (55%)
SŠ s maturitou (101)	1 (1%)	6 (6%)	14 (16%)	26 (26%)	54 (53%)
SŠ s výučním listem (41)	1 (3%)	0 (0%)	7 (17%)	12 (29%)	21 (51)
VOŠ (11)	0 (0%)	0 (0%)	1 (9%)	2 (18%)	8 (73%)
VŠ	3 (6%)	5 (9%)	7 (13%)	13 (24%)	26 (48%)

Otázka č. 9: Myslíte si, že migranti přinášejí nové nemoci?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	5 (46%)	3 (27%)	3 (27%)	0 (0%)	0 (0%)

SŠ s maturitou (101)	34 (34%)	45 (44%)	11 (11%)	9 (9%)	2 (2%)
SŠ s výučním listem (41)	15 (37%)	15 (37%)	10 (24%)	1 (2%)	0 (0%)
VOŠ (11)	5 (46%)	5 (45%)	1 (9%)	0 (0%)	0 (0%)
VŠ (54)	14 (26%)	24 (44%)	7 (13%)	8 (15%)	1 (2%)

Otázka č. 10: Souhlasíte s tvrzením, že cizinci Čechy připravují o pracovní příležitosti?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	8 (73%)	2 (18%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (9%)
SŠ s maturitou (101)	24 (24%)	26 (26%)	7 (7%)	37 (36%)	7 (7%)
SŠ s výučním listem (41)	12 (29%)	12 (29%)	5 (12%)	10 (25%)	2 (5%)
VOŠ (11)	2 (18%)	3 (28%)	2 (18%)	3 (27%)	1 (9%)
VŠ (54)	8 (15%)	9 (17%)	5 (9%)	27 (50%)	5 (9%)

Otázka č. 12: Máte obavy z příchodu nové kultury?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	6 (55%)	2 (18%)	0 (0%)	3 (27%)	0 (0%)
SŠ s maturitou (101)	32 (32%)	46 (45%)	4 (4%)	13 (13%)	6 (6%)
SŠ s výučním listem (41)	19 (46%)	11 (27%)	7 (17%)	2 (5%)	2 (5%)
VOŠ (11)	5 (46%)	4 (36%)	1 (9%)	0 (0%)	1 (9%)
VŠ	17 (31%)	21 (39%)	4 (7%)	10 (19%)	2 (4%)

Otázka č. 13: Souhlasíte s tvrzením, že se migrační krize výrazně dotýkají České republiky??					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	4 (37%)	4 (36%)	2 (18%)	1 (9%)	0 (0%)
SŠ s maturitou (101)	14 (14%)	32 (31%)	19 (19%)	29 (29%)	7 (7%)

SŠ s výučním listem (41)	13 (32%)	14 (34%)	5 (12%)	8 (20%)	1 (2%)
VOŠ (11)	1 (9%)	3 (27%)	4 (37%)	2 (18%)	1 (9%)
VŠ	6 (12%)	14 (27%)	8 (16%)	21 (5%)	5 (4%)

Otázka č. 14: Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize přetrvává a graduje?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	6 (55%)	3 (27%)	1 (9%)	1 (9%)	0 (0%)
SŠ s maturitou (101)	24 (24%)	45 (44%)	18 (18%)	11 (11%)	3 (3%)
SŠ s výučním listem (41)	11 (27%)	16 (39%)	12 (29%)	2 (5%)	0 (0%)
VOŠ (11)	1 (9%)	5 (46%)	2 (18%)	3 (27%)	0 (0%)
VŠ	9 (17%)	23 (42%)	9 (17%)	12 (22%)	1 (2%)

Otázka č. 15: Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize zhoršila ekonomiku?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	5 (46%)	4 (36%)	2 (18%)	0 (0%)	0 (0%)
SŠ s maturitou (101)	18 (18%)	22 (22%)	36 (35%)	22 (22%)	3 (3%)
SŠ s výučním listem (41)	12 (29%)	8 (20%)	14 (34%)	4 (10%)	3 (7%)
VOŠ (11)	1 (9%)	4 (37%)	2 (18%)	3 (27%)	1 (9%)
VŠ	10 (18%)	10 (18%)	10 (19%)	16 (30%)	8 (15%)

Otázka č. 16: Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize rozděluje názory obyvatel?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	8 (73%)	3 (27%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
SŠ s maturitou (101)	59 (58%)	33 (33%)	4 (4%)	5 (5%)	0 (0%)
SŠ s výučním listem (41)	23 (56%)	14 (34%)	2 (5%)	2 (5%)	0 (0%)
VOŠ (11)	6 (55%)	5 (45%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

VŠ	39 (72%)	9 (17%)	2 (4%)	3 (5%)	1 (2%)
----	-------------	------------	-----------	-----------	-----------

Otázka č. 17: Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize zvýšila kriminalitu?					
Vzdělání	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
ZŠ (11)	7 (64%)	2 (18%)	1 (9%)	1 (9%)	0 (0%)
SŠ s maturitou (101)	44 (43%)	30 (30%)	18 (18%)	9 (9%)	0 (0%)
SŠ s výučním listem (41)	18 (44%)	16 (39%)	4 (10%)	2 (5%)	1 (2%)
VOŠ (11)	7 (64%)	2 (18%)	2 (18%)	0 (0%)	0 (0%)
VŠ	15 (28%)	15 (28%)	13 (24%)	8 (15%)	3 (5%)

Tabulka 2 Tabulky dílčí cíl 1

Z otázky číslo 7 vyplynulo, že respondenti neohledně na vzdělání nesouhlasí s přijetím migrantů do České republiky. **V otázce číslo 8** se respondenti ve všech stupních vzdělání shodli na negativním postoji vůči kvótám. **Otázka číslo 9** se zabývá tvrzením, zda si lidé myslí, že migranti přinášejí nové nemoci. Zde jsou všichni respondenti přesvědčeni o tom, že migranti přinášejí nové nemoci. Např. lidé s vyšším odborným vzděláním jsou o pravdivosti tohoto tvrzení přesvědčeni v 91%. Respondenti se základním vzděláním v 73% si myslí, že migranti přinášejí nové nemoci. **Otázka č. 10** ukázala, že respondenti se základním vzděláním, středním vzděláním (maturita, výuční list) a s vyšším odborným vzděláním jsou přikloněni k názoru, že cizinci Čechy připravují o pracovní příležitosti. Oproti tomu většina vysokoškolsky vzdělaných respondentů toto tvrzení odmítají. Ukázalo se tedy, že vysokoškolsky vzdělaní respondenti jsou více informovaní v oblasti migrace. **Otázka č. 12** všichni respondenti mají obavy z příchodu nové kultury. Tato informace je dle nás důsledkem neinformovanosti o této problematice. Lidé se bojí neznámého.

V otázce číslo 13 respondenti s výučním listem jsou v 66% přesvědčeni, že se migrační krize výrazně dotýká ČR, zjišťuje, zda lidé souhlasí s tvrzením, že má migrační krize výrazně dotýká ČR. Respondenti se základním vzděláním souhlasí s tvrzením dokonce v 73%. Naopak respondenti s vysokoškolským vzděláním s tvrzením souhlasí pouze v 39%. **Otázka č. 14** se ptá, zda lidé souhlasí s tvrzením, že migrační krize přetrvává a graduje. V této otázce se opět projevila neinformovanost lidí. Všichni respondenti neohledně na stupeň vzdělání jsou přesvědčeni, že migrační krize stále graduje. Tato informace není pravdivá, migrační krize již nepokračuje, jak píšeš dále v diskuzi. **V otázce č. 15** jsme zjiš-

řovali, zda respondenti souhlasí s tvrzením, že migrační krize zhoršila ekonomiku. Respondenti se základním vzděláním v 82% s tvrzením souhlasí. Ostatní respondenti se v názorech lišili pouze i pár procent. Migrační krize má přitom po ekonomické stránce i pozitivní důsledky, jak jsem psala i v teorii. **Otázka č. 16** se zabývá tím, zda respondenti souhlasí s tím, že migrační krize rozděluje názory obyvatel. Všichni respondenti se základním vzděláním všichni (100%) souhlasí s tím, že migrační krize názory obyvatel rozděluje. Stejně s tímto tvrzením souhlasí i všichni respondenti s vyšším odborným vzděláním. V této otázce se respondenti shodli na to, že se názory obyvatel rozdělují. **Otázka č. 17** se ptá, zda souhlasí s tvrzením, že migrační krize zvýšila kriminalitu. Respondenti se shodli na názoru, zvýšení kriminality vlivem migrace. Ovšem respondenti s vysokoškolským vzděláním v 24% zvolili váhavou odpověď nevím. **Z výsledků vyplývá, že stupeň vzdělání má vliv na vnímání migrace.**

Druhý dílčí cíl zjišťoval, zda pohlaví ovlivňuje otevřenost k přijímání nové kultury. Na tento cíl nám odpovídá otázka číslo 7, 8, 11 a 12.

Dílčí cíl 2	Muži					Ženy				
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
č. 7	1 (2%)	6 (12%)	3 (6%)	20 (38%)	22 (42%)	4 (2%)	16 (10%)	12 (7%)	51 (31%)	83 (50%)
č. 8	0 (0%)	4 (8%)	7 (13%)	13 (25%)	28 (54%)	5 (3%)	10 (6%)	23 (14%)	42 (25%)	86 (52%)
č. 11	4 (8%)	9 (17%)	10 (19%)	17 (33%)	12 (23%)	7 (4%)	17 (10%)	54 (33%)	62 (37%)	26 (16%)
č. 12	10 (19%)	22 (42%)	7 (14%)	8 (15%)	5 (10%)	68 (41%)	65 (39%)	10 (6%)	18 (11%)	5 (3%)

Tabulka 3 Dílčí cíl 2

Otázka číslo 7 týkající se přijetí migrantů nám prozradila, že 14% mužů a 12% žen je pro přijetí migrantů do České republiky. Proti přijetí migrantů do České republiky je 80% mužů a 81% žen. Obě pohlaví tedy nesouhlasí s přijetím migrantů do České republiky. Otázka číslo 8 se týká kvót. 8% mužů a 9% žen zvolilo možnost, že souhlasí s kvótami. S kvótami jasně nesouhlasí obě pohlaví, a to 79% mužů a 77% žen. Otázka číslo 11 se ptala na spolupráci s cizincem. V tomto směru by ani jednomu pohlaví nevadila spolupráce s cizincem. 56% mužů a 53% žen by nevadila spolupráce s cizincem. Ukázalo se, jak je vidět v tabulce, že 25% mužů a 14% žen by spolupráce s cizincem vadila. Z otázky číslo 12 jsme mohli zjistit, že 61% mužů a 80% žen se obávají příchodu nové kultury.

Z příchodu nové kultury nemá obavy 25 % mužů a 14% žen. Z této otázky jasně vyplývá, že ženy se více bojí příchodu nové kultury než muži.

Z dotazníků tedy vyplývá, že **pohlaví neovlivňuje otevřenost k přijetí nové kultury**. Z otázek vyplývá, že se názory jak mužů, tak žen lišili pouze o pár procent.

Třetí dílčí cíl měl za úkol zjistit, zda se u lidí objevují předsudky vůči migrantům. Na tento cíl nám odpovídají otázky číslo 9, 10, 15, 16, 17.

Dílčí cíl 3					
Otázky	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
č. 9	73 (34%)	92 (42%)	32 (15%)	18 (8%)	3 (1%)
č. 10	54 (25%)	52 (24%)	19 (8%)	78 (36%)	15 (7%)
č. 15	46 (21%)	48 (22%)	64 (29%)	45 (21%)	15 (7%)
č. 16	135 (62%)	64 (29%)	8 (4%)	10 (5%)	1 (0%)
č. 17	91 (42%)	65 (30%)	38 (17%)	20 (9%)	4 (2%)

Tabulka 4 Dílčí cíl 3

Otázka číslo 9 se ptala, zda souhlasí s tvrzením, že migranti přinášejí nové nemoci. Z tabulky je jasně vidět, že respondenti jsou přesvědčeni o tom, že migranti s sebou přinesou nové nemoci. Jen 9% lidí o tomto tvrzení není přesvědčena. Otázka číslo 10 se týkala pracovních příležitostí. Tvrzení zda cizinci připravují Čechy o pracovní příležitosti. 49% lidí si myslí, že cizinci připravují Čechy o práci. S tvrzením 42 % lidí nesouhlasí. Zde jsou názory lidí poměrně vyrovnané. Otázka číslo 15 se ptala, zda lidé souhlasí s tvrzením, že migrační krize zhoršila ekonomiku. Z výsledků se ukázalo, že lidé jsou přesvědčeni o tom, že se ekonomika díky migraci zhoršila. Otázka číslo 16 týkající se rozdělení názoru obyvatel. Naprostá většina respondentů si tvrdí, že migrační krize rozděluje názory obyvatel. S rozdělením názorů 5% nesouhlasí. Otázka číslo 17 se týkala zvýšení kriminality. V tabulce můžeme vidět, přesvědčení lidí o zvýšení kriminality díky migraci. V 72% si jsou jistí, že se kriminalita zvýšila. Pouze 11% lidí s tvrzením nesouhlasilo, 17% lidí zvolilo možnost nevím. Z této otázky jasně vyplývá, že jsou lidé přesvědčeni, že migranti zvýšili kriminalitu. **Výzkum prokázal, že se u lidí stále vyskytují předsudky vůči migrantům.**

6.2 Diskuze

V dotazníku byla otázka, zda lidé souhlasí s tvrzením, že cizinci připravují Čechy o pracovní příležitosti. 49% respondentů si myslí, že Čechy cizinci připravují o pracovní příležitosti. V praxi se nejprve pracovní pozice nabídne občanům ČR. Až pokud není na tuto pozici žádný vhodný kandidát, může být pracovní místo nabídnuto cizinci. Většina cizinců vykonává práci, kterou občané ČR vykonávat nechtějí.

Jako další jsme v otázce č. 14 zjišťovali, zda podle lidí migrační krize přetrvává a graduje. Většina respondentů (66%) je toho názoru, že migrační krize stále přetrvává a graduje. Pouze 15 % respondentů s tímto tvrzením nesouhlasí. Lidé jsou špatně informovaní. Migrační krize již oficiálně není, ale lidé si stále myslí opak. Dle posledních statistik do některých zemí Evropy míří stále méně migrantů. Aktuální počet je nesrovnatelný s rokem 2015 v době migrační vlny. Výrazný pokles oznámilo Nizozemí, Ukrajina či Maďarsko. (Globe24.cz, 2017)

Otázka č. 7 a č. 12 se týkala přijetí migrantů a obav z nové kultury. Na otázku č. 7, zda jsou lidé pro přijetí migrantů do České republiky, naprostá většina respondentů odpověděla, že nesouhlasí s přijetím migrantů do České republiky. Pouze 12 % by s přijetím migrantů souhlasilo. Podle našeho názoru je to dáno nízkou informovaností o migraci. Lidé mají strach z cizího, cizí kultury, jak píšeme níže. V otázce č. 12 z výpovědí respondentů vyplývá v 74% obava z příchodu nové kultury. Je to pochopitelné. Mají strach z něčeho pro ně neznámého. Problém vidíme hlavně v informovanosti. Hodně lidí nemá informace o jiných kulturách. Bohužel k přijetí migrantů, čili jiné kultury, nepřispívají teroristické útoky v jiných státech. Lidí poté automaticky všechny migranty „hodí do jednoho pytle“.

Otázka č. 11 se týkala spolupráce s cizincem. Otázkou jsme zjišťovali, zda by lidem vadila spolupráce s cizincem. Nadpoloviční většině lidí by spolupráce s cizincem nevadila. Ovšem 29% respondentů zvolilo možnost nevím. Je to zřejmě tím, že si nedokážou představit, co by taková spolupráce s cizincem představovala.

V dotazníku se otázka č. 5 týkala setkání s cizincem. 21 respondentů se s cizincem nesešlo. Všichni tito respondenti nesouhlasí s přijetím migrantů. Nesouhlasí v 91% s kvótami. Respondenti, kteří se nesešli s cizincem, čerpali nejvíce informace o migraci z televize (29%), internetu (26%) a sociálních sítí (25%). Všichni tito respondenti mají předsudky vůči migrantům. Na tvrzení týkající se předsudků (nemoci, pracovní příležitosti, zvýšená kriminalita atd.) odpověděli, že souhlasí. Pouze malé procento respondentů ne-

souhlasilo. Obavy z příchodu nové kultury má z těchto vybraných respondentů 81%. Je znepokojující vidět předsudky u respondentů, kteří nemají osobní zkušenost s cizinci. Na základě čeho se vyvinul jejich negativní postoje? Z výsledků se ukázalo, že ve velké míře na to mají vliv právě média a sociální sítě. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření, lidé mají vůči migrantům stále předsudky. Podle nás je to dáno tím, že jsou lidé hodně ovlivněni médii. Média často uvádí velmi zkreslené informace. Jak se ukázalo, stupeň vzdělání má vliv na vnímání migrační krize. Vysokoškolsky vzdělaní lidé mají větší přehled ohledně migrace a migrační krize. Pohlaví neovlivňuje otevřenost k přijímání nové kultury. Mysleli jsme, že ženy budou více otevřené k přijímání nové kultury, protože obecně jsou citlivější. Překvapilo nás, když se z dotazníkového šetření ukázala podobnost názorů mužů a žen.

Je potřeba, aby lidé získávali informace z knih a odborných článků, které jsou relevantní. Hodně lidí získávají informace pouze z médií, kde jsou informace hodně zkreslené. V důsledku toho mají zkreslené informace i oni. Mělo by se zapracovat na seznamování lidí s problematikou migrantů např. prostřednictvím přednášek a také se věnovat více integraci cizinců do naší společnosti.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na téma vnímání migrační krize občany České republiky. Hlavním cílem bylo zjistit, jak občané České republiky vnímají migrační krizi. Tento cíl byl zjišťován prostřednictvím online dotazníků na Survio.cz.

Teoretická část je rozdělena do 4 kapitol. V první kapitole jsme vysvětlili pojmy jako je rasismus, xenofobie, azylant či legální a nelegální migrace. Dále jsme se zde věnovali historii migrace. Do druhé kapitoly jsme zařadili migrační problematiku ČR. V této kapitole jsme zařadili i legislativu ČR a organizace, které se zabývají prací s migranty. Třetí kapitola se týkala sociální práce s migranty, kde jsme zmínili roli sociálního pracovníka při práci s migranty. Poslední kapitolou byla migrační krize a její dopady na současnou společnost. Zde jsme zařadili podkapitoly ekonomické, sociální a zdravotní dopady.

Empirická část byla orientována na přípravu, průběh a vyhodnocení výzkumu týkajícího se problematiky migrace a migrační krize. Na dotazníkové šetření odpovědělo 218 respondentů prostřednictvím online dotazníku na Survio.cz.

Ze získaných dat je jasné, že občané České republiky jsou o této problematice málo informovaní či mají mylné informace. Měli jsme stanovené tři dílčí cíle. Prvním dílčím cílem bylo zjistit, zda stupeň vzdělání má vliv na vnímání migrační krize, druhým dílčím cílem bylo zjistit, zda pohlaví ovlivňuje otevřenost k nové kultuře. Posledním dílčím cílem bylo zjistit, zda občané mají předsudky vůči migrantům. To, že lidé mají předsudky vůči migrantům, jsme očekávali. Dle nás je to dáno právě nedostatečnou informovaností. Z výzkumu se zjistilo, že stupeň vzdělání má vliv na vnímání migrační krize.

Během psaní naší bakalářské práce jsme získali spoustu nových informací, které bychom rádi v budoucnu využili. Migrační krize je závažným a důležitým tématem. Je třeba o tomto tématu více hovořit, jelikož hodně lidí, bohužel, „háže migranty do jednoho pytle“. Je to dané i tím, že jsou lidé málo informovaní o této problematice. Více bychom se zaměřili na informovanost ohledně problematiky migrace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BALÁŽ, R., 2012. Využití teorie sítí při sociální práci s cizinci. *Sociální práce/Sociálna práca*. roč. 12, č. 1. s. 92–101. ISSN 1213-6204.

BAŠTECKÁ, Bohumila a kol. *Psychosociální krizová spolupráce*. 2013. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4195-6.

BEJČEK, Jan Matěj. 2016. *Úvod do práce s rodinami migrantů s udělenou mezinárodní ochranou: právní aspekty uprchlictví, specifika sociální práce s rodinami uprchlíků, integrace a vzdělávání dětí a žáků z uprchlických rodin*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-123-2.

BRNULA, Peter a Lucia SLOBODOVÁ. 2013. *Základy soc. práce so žiadateľmi o azyl a azylantmi*. Bratislava: IRIS. ISBN 978-80-89238-78-1.

BŘICHÁČEK, Tomáš. 2016. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klase. ISBN 978-80-7542-023-7

BURGETOVÁ, Eva a Marie ČERNÁ, 2007. *Cizinci, našinci a média- Mediální analýzy*. Praha: Multikulturní centrum. ISBN 80-239-8475-6.

CASTLES, Stephen, Hein DE HAAS, Mark J. MILLER. *The age of migration*. New York. The Guilford Press. ISBN 978-1-4625-1311-6

ČELEDOVÁ, Libuše, HOLČÍK Jan at. al. 2017. *Nové kapitoly ze sociálního lékařství*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3809-6.

ČENĚK Jiří, SMOLÍK Josef a Vykoukalová Zdeňka. *Interkulturní psychologie: Vybrané kapitoly*. 2016. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-9015-7.

GÜNTEROVÁ, Tereza. 2005. Sociální práce s uprchlíky. In: MATOUŠEK, O, KODYMOVÁ P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, s. 322–340. ISBN 80-7367-002-X.

HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2

IVANOVÁ Kateřina, ŠPIRUDOVÁ Lenka a Jana KUTNOHORSKÁ. *Multikulturní ošetřovatelství*. 2005. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-1212-1

JANÁČKOVÁ, Stanislava et al. 2016. *Masová imigrace: Záchrana nebo zkáza Evropy?* Praha: Institut Václava Klause. ISBN 978-80-87806-95-1

KOLEKTIV AUTORU, 2008. *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi*. Praha: Triton. ISBN: 978-80-7387-097-3

KING, Russel. 2008. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-1706-0

KUTNOHORSKÁ, Jana. 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2713-4.

NAPOLEONI, Loretta. 2016. *Obchodníci s lidmi*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o. ISBN 978-80-7429-926-1

PALÁT, Milan, 2013. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing. ISBN 978-80-7418-161-0

PATRŇÁK, René. Sociální práce s menšinami a migranty. 2008. Opava: Optys. ISBN 978-80-85819-69-4

ROŽŇÁK, Petr a Karel KUBEČKA. 2018 *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-292-1

SKOPEČEK Jan. 2016 Ekonomické aspekty masové migrace. In: *Masová imigrace: Záchrana nebo zkáza Evropy?* Praha: Institut Václava Klause. ISBN 978-80-87806-95-1

TOLLAROVÁ, Blanka, Marie HRADEČNÁ a Andrea ŠPIRKOVÁ. 2013. *Jsmo lidé jedné Země: program prevence xenofobie a rasismu*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0376-6

TROUSIL, Michal, 2007. *Úloha a úskalí sociální práce s imigranty. Sociální práce/Sociálna práca. 2*

UHEREK, Zdeněk at al. 2016. *Migrace: Historie a současnost*. Polanka nad Odrou: Občanské sdružení PANT. ISBN 978-80-905942-9-6

ÚZ – *Správní řád, Soudní řád správní*. Ostrava: Sagit, 2013. ISBN 978-80-7208-008-7

ÚZ - *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-938-3

Internetové zdroje:

Cizinci v České republice. *Integrační politika*. [online] ©2015 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://cizinci.cz/cs/2018-integracni-politika-koncepce-zprava>

Český helsinský výbor. *O nás*. [online] ©2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://www.helcom.cz/cs/o-nas/>

Člověk v tísní. *Migrace v číslech*. [online]. ©2018 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

Globe24.cz. *Konec uprchlické krize? Statistiky odhalují skutečnou situaci*. [online]. ©2017 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://globe24.cz/svet/24218-konec-uprchlicke-krize-statistiky-odhaluji-skutecnou-situaci>

International Organization for Migration. *O nás*. [online] ©2018 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://iom.cz/o-nas>

JELÍNKOVÁ, Marie. Neregulární migrace. In: *Encyklopedie migrace*. [online]. 2018 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/neregulerni-migrace/>

KULHAVÁ, Lucie, 2. 11. 2015. SOCIÁLNÍ PRÁCE S MIGRANTY II.- Role sociálního pracovníka v integraci migrantů/uprchlíků do české společnosti. In: *Sociální novinky* [online]. Praha: Konfederace sociálních služeb, 2017, [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://socialninovinky.cz/novinky-v-socialni-oblasti/513-socialni-prace-s-migranty-ii-role-socialniho-pracovnika-v-integraci-migrantu-uprchliku-do-ceske-spolecnosti>

Lidská práva. *Uprchlíci a migranti*. [online]. © 2019 [cit. 2019-04-18]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uprchlici-a-migranti>

MACHAIDZE Natela. Odbor azylové a migrační politiky, aneb seznam míst kam se obrátit v případě vízových povinností v ČR. In: *infocizinci*. [online]. 2016 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <https://infocizinci.cz/cr/odbor-azylove-a-migracni-politiky/>

Migrace a uprchlictví v dějinách lidstva. *Migrace a uprchlictví v dějinách lidstva*. [online]. ©2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://uprchlik.ecn.cz/cz/historie.html>

Migrační a azylová politika České republiky. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [online]. ©2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Slovníček pojmů*. [online]. ©2019 [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Ministerstvo vnitra. *Zpráva o situaci v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2017*. [online]. ©2017 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx>

NOVÁK, Libor. Uprchlická krize v roce 2018: Kolik připlulo nových migrantů a kde jsou? In: *Eurozprávy.cz*. [online]. ©2018 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/244261-uprchlicka-krize-v-roce-2018-kolik-priplulo-novych-migrantu-a-kde-jsou/>

Organizace pro pomoc uprchlíkům. *Kdo jsme*. [online] © 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/kdo-jsme/>

OŠŤÁDALOVÁ, Šárka. Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků. In: *Encyklopedie migrace* [online]. 2017 [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/zenevska-umluva-o-pravnim-postaveni-uprchliku/>

Poradna pro integraci. *O poradně*. [online] © 2017 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <http://p-p-i.cz/o-nas/>

POSPÍCHALOVÁ, Adéla a Kristýna MIHOLOVÁ, 2013. *Dovedu to pochopit: „Migrace“ příručka pro učitele*. [online]. Praha: Člověk v tísni, 29 s. [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/news_431.pdf

Sdružení pro integraci a migraci. *infocizinci*. [online] © 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://infocizinci.cz/cr/sdruzeni-pro-integraci-a-migraci/>

Sdružení pro integraci a migraci. *O nás*. [online] © 2011-2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/organizace/o-nas>

Společnost pro příležitost mladých migrantů. *Kdo jsme*. [online] © 2018 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.meta-ops.cz/kdo-jsme>

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. *O organizaci*. [online] ©2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/kdo-jsme/historie-a-soucasnost/>

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. *Provoz zařízení*. [online] © 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. *Statistika příchodů do AZ a ZZC v roce 2018*. [online] © 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/nasi-klienti/informace/#socialni-prace>

UNHCR. *Co děláme*. [online] ©2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/>

UNHCR. *Řízení a struktura UNHCR*. [online] ©2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/159-czo-nasrizeni-a-organizace-html.html>

Velvyslanectví České republiky v Lisabonu. *Zákon o státním občanství ČR platný od 1. 1. 2017*. [online]. ©2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/lisbon/cz/viza_a_konzularni_informace/novy_zakon_o_statnim_obcanstvi_cr/index.html

World Health Organization. *Migrants and refugees at higher risk of developing ill health than host populations, reveals first-ever WHO report on the health of displaced people in Europe*. [online]. ©2019 [cit. 2019-04-18]. Dostupné z: <http://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2019/migrants-and-refugees-at-higher-risk-of-developing-ill-health-than-host-populations-reveals-first-ever-who-report-on-the-health-of-displaced-people-in-europe>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AZ	Azylové zařízení
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
SIMI	Sdružení pro integraci a migraci
MV	Ministerstvo vnitra
META	Společnost pro příležitost mladých migrantů
OPU	Organizace pro pomoc uprchlíkům
ČR	Česká republika
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
SUZ	Správa uprchlických zařízení
OSN	Organizace spojených národů
ZZMV	Zdravotnická zařízení Ministerstva vnitra
PČR	Policie České republiky
ZZC	Zařízení pro zajištění cizinců
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Statistika příchodů do AZ a ZZC v roce 2018.....</i>	<i>14</i>
--	-----------

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf č. 1: Pohlaví respondentů</i>	Chyba! Záložka není definována.
<i>Graf č. 2: Dosažené vzdělání</i>	35
<i>Graf č. 3: Náboženské vyznání</i>	35
<i>Graf č. 4: Informace o migraci</i>	36
<i>Graf č. 5: Setkání s cizincem</i>	36
<i>Graf č. 6: Zvolení možnosti ano, v otázce č. 5</i>	37
<i>Graf č. 7: Přijetí migrantů do ČR</i>	37
<i>Graf č. 8: Uprchlické kvóty</i>	38
<i>Graf č. 9: Migranti a nemoci</i>	38
<i>Graf č. 10: Pracovní příležitosti</i>	39
<i>Graf č. 11: Spolupráce s cizincem</i>	39
<i>Graf č. 12: Obavy z nové kultury</i>	40
<i>Graf č. 13: Migrační krize a Česká republika</i>	40
<i>Graf č. 14: Migrační krize</i>	41
<i>Graf č. 15: Migrační krize a zhoršení ekonomiky</i>	41
<i>Graf č. 16 – Migrační krize a obyvatelé</i>	42
<i>Graf č. 17: Migrační krize a kriminalita</i>	42

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Kriminalita</i>	<i>30</i>
<i>Tabulka 2 Tabulky dílčí cíl 1</i>	<i>46</i>
<i>Tabulka 3 Dílčí cíl 2</i>	<i>47</i>
<i>Tabulka 4 Dílčí cíl 3</i>	<i>48</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který slouží jako podklad pro moji bakalářskou práci na téma „*Vnímání migrační krize občany České republiky*“.

Dotazník je zcela dobrovolný a anonymní. Pokud není uvedeno jinak, označte křížkem vždy jednu odpověď.

Upozornění: **Dotazník je určen pro občany České republiky nad 18 let.**

Předem děkuji za spolupráci.

Michaela Menšíková

Studentka Ústavu zdravotnických věd

Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně

1. Jste?

- Muž
- Žena

2. Jaké je vaše dosažené vzdělání?

- Základní
- Středoškolské s maturitou
- Středoškolské s výučním listem
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

3. Jaké je Vaše náboženské vyznání?

- Ateista
- Křesťanství
- Islám
- Judaismus
- Jiné (doplňte)

4. Kde získáváte informace o migraci? (lze označit více možností)

- Internet

- Televize
- Rádio
- Časopisy
- Sociální sítě
- Škola
- Od přátel
- Osobní zkušenost
- Jiné (doplňte prosím)

5. Setkali jste se někdy s cizincem? (Pokud je Vaše odpověď „Ne“, pokračujte otázkou č. 7)

- Ano
- Ne

6. Pokud ano, jaká byla tato zkušenost?

- Pozitivní
- Spíše pozitivní
- Neutrální
- Spíše negativní
- Negativní

7. Jste pro přijetí migrantů do České republiky?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

8. Souhlasíte s kvótami? (přerozdělování žadatelů o azyl v případě velké migrační vlny)

- Určitě ano
- Spíše ano

- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

9. Myslíte si, že migranti přinášejí nové nemoci?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

10. Souhlasíte s tvrzením, že cizinci Čechy připravují o pracovní příležitosti?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

11. Vadila by Vám spolupráce s cizincem?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

12. Máte obavy z příchodu nové kultury?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

13. Souhlasíte s tvrzením, že se migrační krize výrazně dotýkají České republiky?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

14. Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize přetrvává a graduje?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

15. Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize zhoršila ekonomiku?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

16. Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize rozděluje názory obyvatel?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

17. Souhlasíte s tvrzením, že migrační krize zvýšila kriminalitu?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím

Spíše ne

Určitě ne